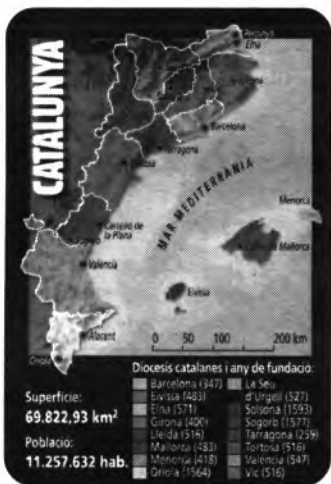

Dintre la història dels pobles i en la lluita per la seva existència, només sucumbeixen els que, per por al sacrifici o per ambició d'altres granses, perden la fidelitat a si mateixos.

Que els que, com Catalunya, creuen que per cada poble no hi ha millor grandesa que la pròpia, ni temen la mateixa mort quan es tracta de servir-se fidels a la seva ànima, com aquesta ànima, també son immortals.

(Francesc Macià)

L'ESTEL

PRENSA
Catalana

<http://teleline.terra.es/personal/focifum>
E MAIL focifum@teleline.es

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 434

1er DE MAIG DEL 2000

PREU: 250 PTS - 1,50 euros

C A ' N P A S T I L L A

Fa 20 anys que en Miquel Segreres (Peixet) va fundar els Vivers Es Pou Nou a Porreres. Ven Plantes ornamentals als mercats de can Pastilla, s'Arenal, Campos, Santanyí i Lluçmajor. Tel. 971 647 407

Fa mig any que en Manuel Ballarín d'Aragó regenta el magatzem Aloe Vera al carrer Singladura de can Pastilla. Aloe Vera és un producte farmacèutic, que regula les funcions corporals i prevé les malalties. Tel. 971 291639. A Internet el trobareu a U.S.A Yahoo-Altavista Aloe Ver

Fa 35 anys que n'Antoni Ripoll de Biniamar va obrir el Bar Roien a la Plaça de can Pastilla. Ara acaba de retirar-se i regenta el bar el seu germà Joan. Tel. 971 262874

Na Caterina Siquier des Coll i na Carme Madrid de son Rapinya regenten des de fa mig any la botiga d'articles en pell, Valids Artesans al carrer Singladura de can Pastilla. Valids Artesans és una fundació sens ànims de lucre, ubicada al costat del Poble Espanyol de Ciutat, que sota la direcció de Xaro de Cos dona feina a una cinquantena de minusvàlids de Mallorca. Tel. 971 744 669

N'Antoni Beltran i n'Isabel Gómez a qui veiem amb el seu cuiner Paco Arenas, acaben de fer-se càrrec del Restaurant La Santina a Cala Estància. Se menja a la carta per una mitjana de 2.000 ptes. Tel. 971 744 590

Fa 5 anys que en José Muñoz és l'amo i es cuiner del Restaurant Almirall a La Punta Cala Estància de can Pastilla. Especialitat d'ela casa: paella, peix i marisc. Se menja per una mitjana de 3.000 ptes. Tel. 971 743 132

Fa 20 anys que en Rafel Pedraza és el gerent de la Gestoria Immobiliària Pedraza a la Plaça de la Mediterrània, 4 de Ciutat. Te sucursal al Carrer Muntaner, 37 de Manacor. Està especialitzat en vendre propietats procedents de subhastes, de manera que la majoria de les vegades les propietats surten a meitat de preu. Tel. 971 732 320 - 609 257 792

Fa un any que na Francesca Martínez de ses Cadenes regenta la Perruqueria Unissex Eden a can Pastilla. Tel. 971 269 855

Fa 10 anys que en Ponç Llaneres, a qui veiem amb la seva plantilla, és el maitre del Restaurant La Mejillonera a l'entrada del Club Nàutic de can Pastilla. Recomanem el gall de sant Pere amb ceba i el peix a la planxa. A la carta se menja per una mitjana de 4.500 ptes. Tel. 971 490 703

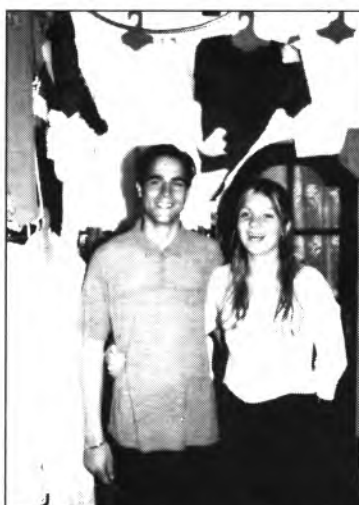
LES MERAVELLES

Fa 23 anys que en Baltasar Mut de s'Arenal regenta el souvenir lrenal a les Meravelles. En Baltasar va néixer fa 47 anys, quan a s'Arenal només hi havia tres dotzenes de cases. Tel. 626 028 794

Fa 10 anys que n'Isabel Martínez és representant de llepolies: xocolates, caramels... per les botigues de la voreta de mar de Mallorca. Tel. 971 432 594

En Carles i n'Olivia són els amos joves de la Botiga de Moda Olívia i Stephany a les Meravelles de s'Arenal. Tel. 971 260 829

Fa 2 mesos que els germans Comes de Binissalem han obert la botiga de Moda Comes al carrer Marbella de les Meravelles de s'Arenal. Tel. 971 492 710

**Especial dedicat a
SANTA CATALINA,
LES MERAVELLES i
LA FIRA DE
SANTA MARGALIDA
Si vos ha agradat,
telefonau al
971 26 50 05
i el vos enviarem cada
quinze dies**

CIUTAT

Fa 8 anys que n'Andreu Mora d'Inca va obrir la Immobiliària Mora al carrer Marbella, nombre 5 de can Pastilla. Sa mare, n'Esperança Llabrés és la seva secretària. N'Andreu, que és economista, és el tresorer del Col·legi Oficial d'API's de les Balears. Sa mare fa 25 anys que fou la venedora i administradora de la Constructora B. Ramon on s'ubica el despatx del seu fill. Tel. 971 743 988

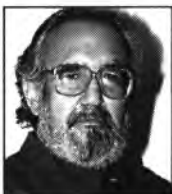

Fa 4 anys que na Krista Tiska d'Alemanya té una consulta de pedicura medicinal al carrer Marbella, 20 de can Pastilla. Tel. 971 262 239

Fa 3 anys que na Margarida Aloy de sant Jordi regenta sa Botigueta a la rotonda de l'Hotel sant Jordi de can Pastilla. Tel. 971 261 033

El passat dia 14 d'abril, per tal de commemorar el començament de la República l'any 1931, és reuniren entorn d'una bona taula, per sopar, 85 republicans mallorquins al Restaurant es Mercat, de Felanitx, on reteren homenatge al batlle republicà del poble, l'apotecari Pere Oliver i Domenge, qui va tenir la sort de poder exiliar-se l'any 36. Va presidir la taula el seu fill

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

Per commemorar el desè aniversari de l'arribada a la direcció del PP de n'Aznar, els seus companys li feren una festa a un lloc d'Andalusia que ara no record. El cas és que n'Aznar aquells dies anava coix a causa d'una operació a una cama i anava en crossa. Quan sortia del faristol on havia fet el seu parlament, la televisió ens va mostrar que al terra hi havia fotografiats els representants de les nacions sotmeses per Castella, i que n'Aznar trepitjava amb tota la seva mala llet amb la crosa, n'Arzalluz, en Pujol i el cap del Bloc nacionalista Galego, que tampoc no record que nom. Vos imagineu l'escandaleria que ferien els castellans si des de Catalunya, Euskadi o Galícia féssim aquestes paròdies? Els castellans ens trepitjan, i noltros, com que ja hi estam acostumats, encara els riem la gràcia.

Ens pensavem que amb la democràcia, el català aniria a més a Mallorca. Idò no, als quioscos hi ha molts pocs diaris i revistes en la nostra llengua. Les ràdios de les Illes xerren en castellà i, si no s'hi posa remei, dins pocs anys tot serà en castellà a un lloc on fa cent anys, només el

metges i els apotecaris en sabien.

De bona tinta, sabem que se prepara una protesta mallorquina molt ben orquestrada durant la Feria de Abril a Inca.

De la revista "Barco de Rejilla" copiam de la secció DAVALLLEN:

José Corcoll, director gerent d'Atenció Primària, i Tito Hidalgo de la direcció de l'Insalud, per voler obligar als mallorquins a xerrar en espanyol als metges forasters, tal com a denuncià Rosa Calafat i Llorenç Capellà (DdB, 16.9.99).

El supermercat SYP, denunciat per enéssima vegada per racisme antimallorquí, en aquest cas per l'escriptor Gabriel Florit (DdB, 30.9.99).

El relacions públiques del SYP, el negret emblanquinat Bartolo Güell, per envestir Florit i posar-se de part d'una empleada racista (DdB, 8.10.99).

El tral·larel Oriol Bohigas, per signar un manifest de suport a ERC (Avui, 11.9.99) i després demanar el vot per Maragall (El País 13.10.99).

L'exconsellera de funció Pública, la corrupta Pilar Ferrer Vanrell, culpable per segona vegada

SOPAR REPUBLICA A FELANITX

Maria Antònia Reus, Miquel Oliver i la seva germana Maria Dolors.

Els nets del batlle Oliver Domenge

Miquel Oliver i Massutí, amb la seva germana Maria Dolors, padrina jove de l'escriptor Joan Pla i la seva dona Maria Antònia Reus, filla de Pere Reus, jutge de pau afusellat pels feixistes l'any 1938, a qui acompanyaven familiars i amics. Feren parlaments l'escriptor Miquel Julià, el catedràtic d'Història de l'UIB Pep Valero i el nét del batlle republicà, Antoni Oliver.

Correu Electrònic

RICARD PENYA-ROJA <RIPEMU@RETEMAIL.ES>

A: FOCIFUM@TELELINE.ES

Com a subscriptor de l'Estel i després de llegir editorials i anuncis, voldria felicitar-vos pels continguts i després voldria demanar que, per part de l'Editorial, de Direcció o pel columniste que pertorqui es fessin d'una incorrecció ortogràfica que es dona per part de molts anunciants i rètols de botigues i comerços i fins i tot a empreses de "ensaimades" que arriben arreu del món.

Es tracta de la contracció CAN, en castellà "Casa de ...." i que en català o balearic és

CAN MIQUEL, CAN MARI, CANGUIX, però sense l'apòstrof. No és correcte CA'N MIQUEL, CA'N MARI, ETC. es correcte en canvi quan el nom comença en vocal, per exemple: CA L'ENRIC, CA L'ANDREU, CA N'ORIACH, etc.

Convindria deixar-ho clar i donar-ne constància per que arribi a tothom i en especial als comerços pel ressò que té aquesta incorrecció. Perdoneu i moltes mercès. Una abraçada. Ricard Penya-Roja Cases, de MAREJOL. Ω

da de favoritisme en una prova d'interins, segons sentència del jutjat contenciós de Palma (DdB, 23.10.99).

Els agents del CESD que es fan passar per independentistes i el passat octubre feren pintades a favor d'ETA a la seu del PP d'Inca.

Al PP, pel "pelotasso" de sa Gerreria, on expropia immobles tirats de preu per donar-los a la constructora Llabrés Feliu SA, de la qual Gabriel Canyelles és accionista, i construir nous habitatges (DM 26.09.99).

PUGEN

L'Ajuntament de santa Maria, per omplir el poble de banderes catalanes el dia de la Mare de Déu (DdB, 9.9.99).

David Abril (IU), que si fa un parell d'anys qualificava els independentistes d'insolidaris i xenòfobs, ara ja comença a dir que Mallorca és una colònia i Madrid una sangonera (DdB, 9.9.99). Si vol ser conseqüent ara només li queda abandonar el partit.

Els caps de Policia de la Part Forana, per impulsar un cos autonòmic (DdB, 18.9.99).

El poble de Binissalem que tindrà una plaça dedicada als Països Catalans (DdB, 28.9.99).

Els advocats catalans, que en el seu II Congrés, celebrat el 2 d'octubre a Tarragona, demanaren que el coneixement del català, sigui obligatori per a jutges, fiscals i funcionaris.

La secció del Diari de Bale-

ars "No vagi per Dit", que publicà el terrorífic historial de Bartolomé Reus (PP), actual president de GESA (DdB, 9.10.99) Les 15.000 persones que es manifestaren per la independència del País Valencià el 9 d'octubre.

Els joves independentistes del BEI que es manifestaren davant la caserna de l'exèrcit espanyol d'ocupació a les Avingudes el 12 d'octubre.

Del Llibre de Pregàries premi "Grandalla" de poesia 1999 (Principat d'Andorra, d'en Miquel López Crespí, copiam:

SERVILS

Avui tot ha mudat.
Possiblement siguem part de
l'engranatge,
una peça més de la màquina,
columna de fum fregant la vora
de l'horitzó,
absurda discussió per
entretenir l'angoixa.
Hem esdevingut servils.
Acceptam la injustícia sense
esperit de revolta.
Ens fa por perdre la feina,
que la nòmina que ens
esclavitzava
no basti per a marxar de
vacances.
Vet aquí un inútil inventari de
sentiments.
Paisatge desèrtic amb
esfereïdors insectes
niant dins les canonades de
l'aigua.
Cruel superfície glaçada dels
calendars.
Hores polides durant segles pel
vent arenós,
Covards,
riem davant qualsevol
indicació dels botxins,
indiferents a les intrigues i
corrupcions que ens
encerclen
cada dia ens enfonsam més en
l'obscura regió
de les veus petrificades que
s'estenen vers l'infinit.
Ja no ens immuta la ferma
ascensió de les formigues
Per les artèries Ω

El Iot Reial (Espanyol), les institucions i la ciutadana

PERE FELIP I BUADES

El Borbó ha navegat per la badia de Cadis amb un iot nou de trinka de 42 de metres que li ha ofert amb safata la Fundación Turística y Cultural de Balears al Patrimonio Nacional-espanyol per ús de la família reial d'Espanya. Els ciutadans ignorem encara el cost que va tenir aquest present arran de l'escassa informació filtrada que només parla d'uns tres milions d'entrada. L'esmentada aplega a sectors empresarials instal·lats a les Illes, que segons el pla inicial tenien que aportar cent quilos per barba. Es tracta d'una injecció de generosi-

tat econòmica que encara potència més el bé de Déu de regals i favors de famílies vinculades a la monarquia borbònica. En contrapartida l'opacitat pressupostària de la Casa Reial és d'una evidència esclatant, malgrat que tot apunta que són diversos els ministeris que afluixen la mosca.

L'espanyola és una reialesa sobre la qual la ciutadania mai hem tingut l'ocasió de qüestionar-nos en un referèndum.

I, per postres, no oblidem que el govern de Jaume Matas, mitjançant Fomentos de Turismo, va contribuir en 461 milions en el

finançament del susdit iot. I això és molt greu! Per què el govern illenc té unes relacions econòmiques amb l'Estat espanyol reglamentades per llei. Si l'Estat espanyol ja sosté la institució borbònica, caldria fer punt i ratlla a l'entramat d'institucions que també hi posen cullerada.

La subvenció del expresident Matas l'hem pagat entre tots amb una sobrecàrrega de contribucions i uns ingressos familiars minvants en comparació amb d'altres territoris. És per això que ens calen institucions al servei del ciutadà. Ω

Un rei amb patrocinadors

La revista *Quatre Illes* que edita SPB s.l. a la vila d'Eivissa, treu a la seva edició del 19 d'abril un brillant reportatge sobre els patrocinadors mallorquins del nou iot amb que el rei d'Espanya navegarà aquest estiu per aigües de la mar catalana.

Amb informació procedent del llibre *Baleares, SA*, d'Andreu Manresa, hem sabut que el patrocinador principal, serem nosaltres, ja que el Govern d'en Jaume Mates, comprometé 460 milions de pessetes. Segueixen amb 100 milions per cap els nous rics mallorquins que participen en la **Fundación Turístico Cultural de las Islas Baleares** que són:

Barceló. Els Barceló han construït un imperi turístic que comença a diversificar-se; els inicis de l'empresa foren uns autobusos de línia.

Blau Hotels. El propietari principal d'aquest grup és en Jordi Rosselló, un antic sastre, l'amo de Roxa que temps enrera estiujava a son Verí de s'Arenal.

Spanair. L'empresa de Gonzalo Pasqual tampoc deixà de banda la possibilitat de balearitzar-se de la mà del rei.

Banca Marc. La discreció dels March els ha fet pagar, tot evitant qualsevol comentari sobre l'operació.

Grup Serra. En Pere Serra, l'amo del grup de comunicació, que edita l'*Ultima Hora*, el *Diari de les Balears* i diaris i revistes en espanyol, anglès i alemany, a més de ser titular d'emissores de ràdio i televisió, també apostà pel iot reial.

Sol Melià. Gabriel Escarrer era un nin que venia bitllets a una agèn-

cia; avui presideix un dels grups hotelers més importants, amb presència arreu del món.

Air Europa. José Hidalgo, el taxista convertit en *senyor de l'aire*, no deixà passar l'oportunitat de ser per 100 milions un empresari illenc més.

Riu. La família catalana que comença amb un hostalet —el San Francisco— a la platja de s'Arenal, també hi participa.

Viajes Iberia. En Miquel Fuixà és un dels empresaris illencs que amb més dissimulació maneja xifres de negoci que fan vertigen.

Grupotel. L'antic empleat de banca Miquel Ramis tampoc dubtà d'entrar a la fundació com a patró.

Grup Matutes. El cappare d'Eivissa participa en l'operació a través del seu grup hotelier.

LES MERAVELLES

Fa 3 mesos que na Mònica Keim de Dusseldorf posa ungles de porcellana i fa manicures a la Perruqueria Mari del carrer Acapulco de les Meravelles. Tel. 626 089 971

Va un any que en Maties Palmer d'Andratx, a qui veiem amb sa filla Maria Josep, ha obert la Cafeteria Mr. Giros a les meravelles de s'Arenal. Tel. 971 744 346

Fa 4 anys que na Roser Sánchez, amb en Mateu Pou, obrien la botiga d'articles en pell i de moda, Mamut al carrer Acapulco de les Meravelles. Tel. 971 266 077

Fa 2 anys que n'Antoni Dorat regenta el Restaurant Alaska a l'Avinguda de son Rigo de les Meravelles. També regenta el Bar Trini des de fa 10 anys. Tel. 961 266 760

Hi ha altres empreses que són membres de la **Fundación**, com es ara **Gesa**, i les dues principals caixes d'estalvis que operen a les illes, **Sa Nostra** i **La Caixa**. La **Fundación** també acull empreses amb personatges més indefinits.,

com l'hoteler i expolicia **José Luis Carrillo** i l'empresari de l'alimentació **Antoni Fontanet**, que inicià el seu enlairament econòmic en l'època de l'apogeu del contraban de tabac. Ω

Redacció

Per estrany que sembli, hi ha molt poques coses definitives. Tot i que potser, la més important si ho sigui. Em refereixo a la vida, o per complement, la mort. I, lluny d'una idea filosòfica, en la política és on més sovint es pot apreciar la lleugeresa de les opinions i les posicions. On més fàcilment es canvia de sentit. Però, com molt be comentava un quadern de 'Cristianisme i Justícia' a la vigília de les darreres eleccions legislatives, la fidelitat del vot no és cap mèrit a tenir en compte per una actitud responsable. Tot al contrari, pot justificar la corrupció o la tirania.

Posats a dir-ho, mentre el trànsfuguisme dels càrrecs electes és la maledicció dels partits i la democràcia, no ho és l'evolució ideològica de les persones. Un cas paradigmàtic, digne d'estudi, pot constituir el cas del Ministre Piqué. Sense aprofundir en etapes pretèrites, de caràcter privat, públicament ha estat

una peça clau en el govern de la Generalitat i, ara diu ser-ho en el d'Espanya. Des de dues posicions enfrontades i divergents, hi ha qui no sols es capaç de semblant profunda transformació sinó que a més esdevé un renovat referent de l'escenari sociopolític.

Si haguéssim de fer cas de persones sàvies, aquest seria un cas totalment contrari a la lògica de la intel·ligència. I, és que on hi ha coratge hi ha intel·ligència. L'autèntic polític no pot convertir-se en un eficaç gestor. Si no, en una persona plena de coratge. El coratge intel·ligent per cercar i servir la veritat.

Podria esmenar-se la plana tot plantejant l'obvietat d'unes circumstàncies canviants. En un món en constant evolució no serien justificables postures cons-

tants i fidels. Al meu entendre, no obstant, no fan sinó demostrar poca intel·ligència, ja que evidencien la manca de coratge personal per romandre constant a una idea o nació. Estic segur que és el cas d'en Piqué. El cas d'un servent que s'aprèn el seu paper a la perfecció, i que en canvi, no pot decidir ni manar res rellevant. En el seu moment com el paracops de Pujol a la Direcció General d'Indústria en la Conselleria del mateix nom, ara en l'elaborada interpretació centrista de Ministre d'Indústria de l'estat espanyol.

Passaran anys de celebrat personal i d'èxitosa carrera, i els problemes de fons, malgrat tot, continuaran sense resoldre. I, la raó continuarà sent del mateix tipus: bons gestors disposats a no perdre la feina s'adaptin cama-

leònicament en un entorn canviant. I l'entorn majoritari d'avui, cerca el camí fàcil i lleuger. Tot al contrari, del posicionament del polític, decidit a fons en la consecució d'un ideari col·lectiu, malgrat sigui una postura minoritària.

Winston Churchill reconegut home d'estat, no va dubtar en cercar el partit que millor servis a la seva manera particular de fer política. Va canviar de partit polític amb l'oberta intenció de mantenir-se en el poder. Va usar la democràcia, ell que la va definir de manera cèlebre com 'el millor d'entre la majoria dels dolents sistemes polítics'. Churchill era un autèntic polític. No així en Piqué, malaguanyat gestor, que sense l'etiqueta d'origen català no seria útil als interessos partidistes d'Aznar.

La transcendència d'una qüestió política és laminada constantment pels gestors que ni tant sols es qüestionen el propi sistema polític, doncs viuen d'ell i per ell. Els gestors aconseguixen amagar la importància de qualsevol projecte històric fins la paràlisi de les decisions i els projectes. I, potser, és el mal del que pateix "l'oasi català".

En política no tot es vàlid, mentre per un gestor les postures sols es diferencien en viables o no, segons la dimensió econòmica de la implantació. Malauradament, per una nació en construcció com els Països Catalans aquesta mentalitat pot suposar l'ofegament total de les millors iniciatives. Però per sort, encara hi ha polítics 'de veritat', tot i que són escassos. Ω

Llorenç Prats-Sagarra és editor-adjunt de 'Catalunya Campus' lloprats@teleline.es

Sempre es pot retrocedir

ACAMPAL·LENGUA 2000 A ALCÚDIA

En David Guàrdia de sant Feliu. Tel. 936 668 538. Na Cristina Dalmau de Martorell. Tel. 937 755 740 i en Xavier Caus de Molins de Rei, eren a l'A-campallengua.

En Jordi Vicens d'Eivissa i n'Aina Adrover amb el col·laborador de L'ESTEL Joan Cabot de Campos, anaren a l'A-campallengua.

Fa un any que en Rafel Maireles de Còrdova a qui veiem amb son fill Josep, regenta el Bar ca na Mariví a Alcúdia. Recomana el frit mallorquí i el lloam amb esclatassancs. Tel. 971 546 460

La solitud d'Àfrica

BERNAT JOAN I MARÍ.

PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

L'analista i professor de Ciències Polítiques Jaume Colomer afirma que, en els processos actuals de globalització i mundialització, Àfrica està quedant despenjada de la resta de continents que formen el planeta Terra "com si fos un altre planeta". Colomer assegura que fins i tot Amèrica Llatina o, ja sense que ningú ho pugui dubtar, l'Àsia estan, amb més o menys fortuna i a un ritme més o manco ràpid, accedint als fluids que configuren econòmicament, socialment i políticament l'esmentada globalització. Però Àfrica, sistemàticament, se'n va quedant al marge.

Aquests dies, a El Caire, els països més desenvolupats i els estats africans estan intentant cercar algun punt d'equilibri que li permeti al continent africà de no quedar-se despenjat de la resta. Existeixen, òbviament, comunicacions entre uns i altres, i greuges considerables.

A ningú no se li escapa que a l'origen de la situació en què actualment es troba la major part del continent africà hi podem trobar l'època del colonialisme europeu. Europa ha condicionat la misèria actual d'Àfrica. Això, històricament, és inqüestionable, però també ho és que l'única part de la Història que podem condicionar és el futur. El passat ja ha passat i, per tant, no té cap ni un remei. Ara bé, també és important que cadascú assumeixi les responsabilitats que té en la situació actual.

D'altra banda, els estats europeus es queixen de les pràctiques habituals —considerades poc ortodoxes entre nosaltres— de polítiques de distribució dels recursos a l'Àfrica. Si existeixen fons de cooperació internacional, des d'Europa es vol veure molt clar on van a parar aquests fons, no sigui que, com ocorre tot sovint amb l'ajuda humanitària, vagin a parar a les arques de governants poc escru-

polosos, sense que ningú pugui fer res per corregir-ho.

Així mateix, sembla que durant els darrers anys s'ha reduït considerablement l'intervencionisme dels estats en la vida econòmica i social dels països africans. La tendència general arreu del món és aquesta, però no té els mateixos efectes a les àrees desenvolupades que als països en vies de desenvolupament. A les àrees desenvolupades, la reducció de l'intervencionisme estatal pot afavorir el lliure comerç, la competència i, per tant, la millora en la producció i en els serveis oferts a la població en general. A les àrees en vies de desenvolupament, en canvi, la poca intervenció de l'estat permet que hi intervenguin amb major força, per exemple, les empreses multinacionals. Així, l'estat —que serà més o menys democràtic, que tindrà més o menys legitimitat, però que en tindrà alguna porció, algun grau— serà subs-

tituït per companyies com la Gulf, l'Elf o companyies d'exportació d'or o de diamants. Quina representativitat tenen aquestes corporacions? Quin interès pel benestar de les poblacions que viuen allí on aquestes exploten recursos naturals?

És més, sembla que bona part dels conflictes que actualment es troben en marxa a Àfrica tenen a veure precisament amb conflictes entre companyies —occidentals, per descomptat— que exploten els seus recursos naturals. No li ha de ser gaire difícil, a una gran companyia petrolera, per exemple, organitzar una guerrilla contra el govern d'un país que consideren hostil; o posar i llevar governs a països on existeix una democràcia formal, amb tutelatge exterior més o menys inevitable.

Per evitar la solitud d'Àfrica, per tant, occident hauria de començar per posar fre a l'acció a l'exterior dels seus principals poders econòmics. Perquè la democràcia pogués arrelar als països en vies de desenvolupament, i perquè, com a conseqüència, s'hi pogués establir una societat una mica més justa. Ω

E S T U D I A N T I L

Es desmenteix en les 'virtuts' de l'informe Bricall

BARCELONA.— Després que els mitjans de comunicació donessin una visió de l'Informe Bricall més suavitzada de la que els universitaris en protesta havien donat el dia 23 de març, semblava que l'informe fos més aviat positiu i tot el contrari del que s'havia dit. Augment de beques, augment de inversió pública, no augment de les taxes... Però no ha calgut esperar massa, perquè el dia 4 d'abril sortia publicat al diari que Saturnino de la Plaza, president de la CRUE (Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles) i Josep Mª Bricall, admetien que hi hauran pujades de les taxes, la qual cosa no és estranya ja que cada any

pugen més del que ho fa l'IPC. Sembla ser que la mobilització dels i les estudiants va influir en que es dediquessin a difondre notícies falses per la premsa per desprestigiar als manifestants i per fer front a les mesures tant impopulars que estaven potenciant. L'Informe Bricall només és un esborrany que encara s'ha de polir, però que sembla ser que és una còpia de l'informe Dearing d'Anglaterra. La privatització de la universitat és un fet que avança progressivament, any rere any, amb informe Bricall o sense, i que només es pot combatre des de la conscienciació i la mobilització, ja que cada cop més val aquella frase de "estudia, consumeix i calla". Recordem també que l'estat espanyol és un dels que menys beques dóna d'Europa i un dels països on és més car cursar una carrera universitària.

Contra-Infos 11/4/00

Boicot a un acte de bricall a València

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA.— Una trentena de persones van boicotejar durant la tarda de dilluns 10 d'abril una xerrada que havia de donar Josep Maria Bricall (autor de l'informe pro-privatitzador de les universitats) a la Universitat de València. Van entrar a la sala a l'inici de l'acte cridant consignes contra la privatització. Després d'interrompre la xerrada durant uns minuts, van sortir als passadissos on van continuar cridant consignes amb un megàfon. Ω

Contra-Infos 11/04/00

MANIFEST D'EL PUNT A FAVOR DEL RECTOR DE LA URV LLUÍS AROLA

El rector de la Universitat Rovira i Virgili, Lluís Arola, serà jutjat a l'Audiència de Tarragona i podria ser inhabilitat durant 10 anys en el càrrec per haver defensat el català. Davant les gravíssimes acusacions a la màxima autoritat de la URV i el coordinador de les proves d'accés a la universitat (PAAU), Joan Igual, m'adhereixo al manifest en suport seu elaborat pel diari El Punt

Cognoms .....
Nom .....
Professió ..... DNI .....
Adreça .....
Municipi .....
Signatura .....

Adreces on enviar l'adhesió: urv@elpunt.com, a la web <http://urv.elpunt.com> i a les redaccions del diari El Punt

43005 Tarragona
Av. Roma, 20, local 3r. baixos
Fax: 977 256 510
tarragona@elpunt.com

43204 Reus
Raval de Sant Pere 2, baixos
Fax: 977 345 159
reus@elpunt.com

43500 Tortosa
Av. Generalitat, 119, baixos
Fax: 977 443 609
tortosa@elpunt.com

43800 Valls
Pl. del Torrent del Titit s/n.
Fax: 977 606 987
elpati@elpunt.com

17005 Girona
C. de Santa Eugènia, 42.
Fax: 977 186 420
elpunt@elpunt.com

08302 Mataró
Camí de la Geganta, 7.
Fax: 93 758 38 08
mataro@elpunt.com

08912 Badalona
C/ Conquesta, 60
Fax: 93 484 46 90
badalona@elpunt.com

08191 Rubí
C/ Terrassa, 19
Fax: 93 699 56 04
rubi@elpunt.com

46007 València
C/ Historiador Diago, 12 bis. 1r.
Fax: 96 385 15 81
valencia@elpunt.com

Valenta intervenció de Pere Felip Buades al ple de l'Ajuntament de Ciutat de Mallorca sobre normalització lingüística

A continuació transcrivim l'intervenció d'en Pere Felip, president d'honor i portaveu de la Associació de Veïnats de santa Catalina i col·laborador de l'Estel, que efectuà en el ple ordinari de l'Ajuntament el passat dia 30 de març

Als directius de la Associació de santa Catalina sempre els ha preocupat el problema de la normalització lingüística del català, que s'ha aplicat a Ciutat, un lloc on els ciutadans que som catalanoparlants són bilingües o trilingües, a voltes per imposició i altres per la pressió social i econòmica a que estem sotmesos per part d'un poder que actuen de manera brutal contra els nostres interessos lingüístics, econòmics, polítics i socials.

Idò be, sembla ser que aquesta ajuntament, que hauria de defensar els interessos indiscutibles dels mallorquins, darrerament s'ha dedicat a defensa dels interessos lingüístics dels altres, dels qui parlen altres llengües: castellà, alemany, anglès, francès... i ara l'àrab o el senegalès... Qualsevol excusa interessada serveix perquè el nostre ajuntament deixi la seva responsabilitat envers els seus administrats mallorquins i els relegui al furgó de cua de les seves prioritats, especialment en el que es refereix a la protecció del nostre idioma.

De manera lamentable, el nostre ajuntament ha abandonat el costum d'enviar les notificacions i avisos en català o d'imprimir els tríptics i cartells en la nostra llengua, i empra la gro-

tesca modalitat bilingüe, que, potser agradi als castellans, als gones i als malalts mentals, però que ofèn i insulta a qual-

sevol mallorquí que no arrossegui el llast mental de l'autoodi. Pensem que es necessari una normalització lingüística com

cal, que els organismes institucionals apliquin una política de discriminació positiva en bé de l'ús social del català de les Illes. Sobretot, em dol constatar que la nostra és una ciutat cada cop més desarrelada, inculta, salvatge, intolerant... en els comportaments humans. ¿De quina cultura gaudim en aquesta ciutat? No oblidem que la cultura deriva d'un idioma i aquesta existeix mal pesi en alguns.

En conseqüència, recolzem la proposta del grup municipal del PSM i, a més a més, exigim que aquesta ajuntament utilitzi la nostra llengua en la seva quotidianitat. També considerem urgent que el consistori palmesà inverteixi diners i recursos en la normalització del català de Mallorca, així com en els actes culturals a favor de la promoció de la cultura catalana.

Ens sembla fora de lloc l'ús dels diners i dels recursos municipals quan es tracte d'altres realitats veïnes (Feria de Abril, Misas y coros rocieros...) o els pressupostos turístics, dels quals se n'hauria de fer càrrec el sector privat.

Avui exposem una qüestió lingüística no resolta. I quan convingui d'altres de socials i econòmiques. El futur és de tots! Ω

Pere Felip Buades

FIRA DE SANTA EUGÈNIA

Fa 15 anys que na Marta Artacho de Granada pinta a l'oli paisatges, retrats i carbonets al seu estudi de Ciutat. Va exposar al casal dels vells el dia de la fira de santa Eugènia. Tel. 971 777 169

LES MERAVELLES

Fa 12 anys que na Josepha Vizcaino, a qui veiem a sa germana Glòria, regenta la Pizzeria sa Foganya al carrer de la Pociúncula de s'Arenal. S'hi menja per un milenar de pessetes. Tel. 971 743 216

Fa 7 anys que en Jeroni Company d'ascendència santjoanera regenta el Restaurant Celta a la Plaça de les Meravelles de s'Arenal. Un lloc on se menja per un milenar de pessetes a la carta. Tel. 971 262 085

Fa 10 anys que en Carles González i n'Agapito Manzano regenten el Cafè Restaurant Kaiser al carrer de la Porciúncula de s'Arenal. Se menja per 1500 ptes de mitjana a la carta. Tel. 971 492 169

Aixecament camperol a l'Equador

QUITO/EQUADOR.- La Confederació Única Nacional d'Afiliats a la Seguretat Social Camperola (CONFEUNASSC), i la Coordinadora Nacional Campesina CNC, van informar que els camperols del país van anar a l'Aturada Nacional Camperola el dilluns dia 10 d'abril, ja que el govern i el Congrés Nacional han mantingut l'autisme cap a les reivindicacions i pretenen privatitzar els fons de pensions i fer desaparèixer la Seguretat Social Camperola, així com mantenir la corrupta i ineficaç comissió interventora. Aquesta mesura ha pres més força, pel que els camperols estan unificant forces amb estudiants, treballadors/es, mestresses, rebutjant l'increment en un 100% i colpejant la butxaca dels/les equatorians/nes de manera brutal i com efecte tindran més gana i desnutrició, ja que els productes de primera necessitat seran prohibitius pels sectors més populars. La presidència del

Congrés Nacional formada pel Partit Social Cristià i per Democràcia Popular, pretén tractar el projecte de llei després de les eleccions ja que tenen por que el poble els castigui a les urnes, ja que en la actualitat estan

espantats per l'increment dels passatges, que és el primer efecte de la dolarització aprovada pels partits anteriorment mencionats. Es va fer una crida a tota la població equatoriana a recolzar i aixecar-se des del dilluns

en contra de la privatització de l'IESS, contra la dolarització i en contra de l'increment dels passatges. Ω

CONFEUNASSC-CNC
7/04/00

Comercial Agrícola Isleña, S. L. C. I. F. B-07160278

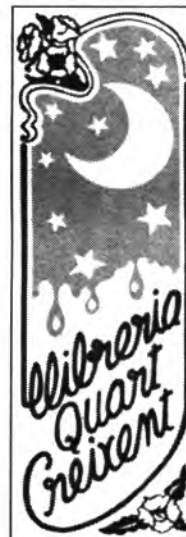
COMAGRILSA

VICENÇ RABASSA I HURTADO

agria

Reis Catòlics, 91 i Adrià Ferran, 44
Tels. 971 420 144 - 420 137 - Fax 971 275 010
07007 Ciutat de Mallorca

Llibres de tots els Països Catalans.

Llibres infantils i juguetes.

Llibres de text.

Discos i cassettes.

Vídeos en català.

Servei de llibres estrangers.

Carrer d'en Rubí, 5
Tel./Fax: 971 713 821
07002 Ciutat de Mallorca

LES MERAVELLES

Fa 40 anys que el senyor Bernat Roca és metge a s'Arenal. Fa feina a l'ambulatori i al consultori del Riu Centre, on el trobarem de tertúlia amb mossèn Damià Maimó, capellà, que fou de l'Església de les Meravelles des de l'any 1969 fins ara fa 15 anys que se va retirar. Ara viu a un pis de les Meravelles o als hotels de l'empresa Riu on acostuma a fer les menjades, i fa la típica tertúlia amb el metge i el boticari com temps enrera. El metge se queixa que hi ha pocs malalts a la platja de s'Arenal. Abans la gent se cremava amb el sol, agafava malalties cutànies per la mala qualitat de l'aigua de la mar, o mal de panxa pel menjar mal fet dels hotels. Ara, es protegeix amb olis, l'aigua del mar i els menjar dels hotels és bo i el metge de la platja te poca feina. Que hi farem! Tel. 971 490 211

N'Antònia Roman és la madona jove del Supermercat Roman al carrer de sant Ramon Nonat de s'Arenal. Son pare en Francesc Roman va obrir la seva primera botiga d'alimentació i souvenirs a s'Arenal de Mallorca. Ara en té tres. En Francesc va néixer a santa Cruz de la Sierra (Càceres). Allà, son pare era l'amo del cine, del bar i el saló de ball. Acabada la mili va venir a Mallorca on fou maitre d'hotel al Badia Palace. Tel. 971 264 696

Fa 2 anys que en Ricard Ziemmermann d'Hamburg regenta el Restaurant Schnitzel König al carrer de la Porciúncula de s'Arenal. Lloc especialitzat en esclops gegants, se menja per un milenar de pessetes més la beguda. A la foto amb els seus ajudants, n'Aina Maria de s'Arenal i en Martín de Polònia. Tel. 971 492 938

SANTA CATALINA

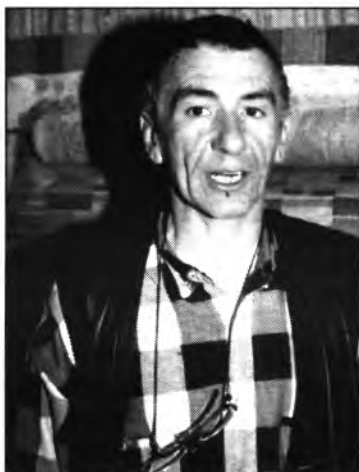
Fa 3 mesos que en Julià Molina de santa Catalina ha obert e Gimnàs Power Esport al carrer Pou,16. A la foto amb alguns alumnes. Tel. 971 450 290

Va 8 anys que na Rosa Pons regenta la Perruqueria Palmastyl a l'Avinguda Argentina de Ciutat. No Rosa ha estat la perruquera de la diputada Rosa Estaràs i de l'escriptor Antoni Serra, entre altres VIP's. Tel. 971 731 138

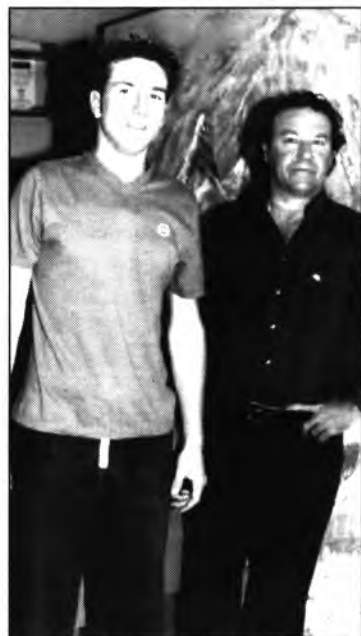
Fa 38 anys que en Jaume Mir de s'Hort des Ca, regenta la botiga de mobles i decoració, Es Racó d'en Jaume al carrer de Ramon i Cajal,7 de Ciutat. Durant molts d'anys, en Jaume va tenir la botiga a la Porta de sant Antoni. Tel. 971 451 645

Fa 22 anys que en Lluís Mª Novales de Biscaia regenta la Botiga de mobles, restauració i decoració, El Clau Ganxo a l'Avinguda Argentina, 61 de Ciutat. Tel. 971 280 838

Fa 8 anys que n'Andreu Mateu, de Bunyola, a qui veiem amb sa filla Dolors, regenta el Restaurant sa Soca al carrer Menorca,18 de Ciutat. Recomanen les sopes mallorquines, la paella, el bacallà al forn i la civada de capellà. Se menja a la carta a una mitjana de 3000 ptes. El menú en val 1300. Tel. 971 456 209

Fa 15 anys que en Pere Puigserver regenta el taller de confecció de peces esportives Sport King al carrer Teodor Llorente,6 de Ciutat. A la foto amb el seu secretari. Tel. 971 458 288

Fa mig any que en Secundino Fernández de Binimar regenta el Restaurant can Secundino a l'Avinguda Argentina, 16 de Ciutat. Recomanen el calamar amb sa tinta i el peix i marisc a la planxa. Tel. 971 282 375

Nova okupació a Girona després d'una cercavila pel centre de la ciutat

GIRONA.- "La resposta al desallotjament del C.P Els Químics no s'ha fet esperar. Tot just deu dies després de l'enderroc del casal un nou espai ha estat alliberat. Aquesta nova okupació s'ha produït mentre l'alcalde de la ciutat, el Sr. Nadal, amb la seva política de fets consumats gosa va pregonar, de manera hipòcrita i de cares a la façana, la voluntat d'un diàleg amb l'Assemblea per l'Okupació de Girona. Aquesta vil estratègia, però, amagava a la seva cara oculta la criminalització per part del consistori de dotze joves als quals acusa de "desordre públic" pels incidents ocorreguts en la passada manifestació del 4 d'Abril. Al marge del joc brut del consistori, però, a Girona l'Assemblea per l'Okupació té cada vegada més suport social. Prova d'aquest fet n'és la multitudinària cercavila del passat divendres 7 d'Abril que, amandada amb malabars i foc, va culminar amb una popular okupació d'un ex-magatzem de vins de la Ronda Ferran Puig. Aquest és el nou espai on s'ubicarà el nou Casal Popular, encara sense nom, amb la intenció de continuar un projecte que denuncia la manca d'una política juvenil i cultural a la ciutat i la política d'especulació immobiliària promoguda per l'ajuntament en una ciutat on hi ha 5.000 habitatges buits. Evidentment el poder polític i la policia no ens deixen tranquils. L'endemà mateix d'okupar el magatzem de vins ens va venir a veure un dels propietaris per informar-nos que aquella mateixa nit els mossos d'esquadra no van parar de coaccionar-lo per a que presentés denúncia; el dia següent de bon matí ja teníem la denúncia posada... Per tot això ara tenim més clar que mai que allò que ha estat els Químics ha de continuar i continuarà.

I per això hem tornat a okupar un immoble abandonat per omplir-lo de vida creant un espai popular destinat a omplir els buits culturals i lúdics i la manca de vincles solidaris i comunitaris a la ciutat, denunciant l'especulació immobiliària, des de l'autonomia cultural i política i des del debat a l'Assemblea com a forma d'organització." Ω

Assemblea per l'Okupació
11/04/0

SANTA CATALINA

Fa 2 anys que en Joan Nadal de santa Catalina va obrir la botiga El Bolso al carrer de n'Arnau Rossinyol. En Joan és representant de corretges d'Alacant, carteres de Saragossa i bosses de mà de Còrdova. Tel. 971 289 066

Na Yony Dniaye és del Senegal. Parla olof, francès i castellà, ara aprèn català que li ensenya el seu marit Joan Carles. Ven productes del Senegal i de Sudamèrica a la seva botiga de santa Catalina. Tel. 971 731 545

Declaració de principis d'Unitat Nacional Catalana (UNC)

1. Unitat Nacional Catalana és un partit polític emanat de la voluntat històrica del poble català d'assolir la total independència de la nostra Pàtria. Pertant, totes les activitats que realitzi seran sempre enfocades i superades a la consecució d'aquest fi, sense cap altra limitació que les que imposi el respecte als ideals de Democràcia, Llibertat, Justícia i Drets Humans.

2. Fent-se portaveu de la voluntat col·lectiva d'un poble que ànsia el seu alliberament, **Unitat Nacional Catalana** obre les seves portes a tots els homes i dones que posin

pel damunt de tot aquest ideal, independentment del seu origen, creença o ideologia social.

3. Ha de ser un component inseparable de la nostra lluita per la independència la preservació i extensió de les nostres arrels culturals a tots els territoris històrics que conformen la Nació Catalana. Pertant, **Unitat Nacional Catalana** posarà sempre l'èmfasi en la catalanitat de tot posicionament polític que prengui o de qualsevol reivindicació que defensi.

4. **Unitat Nacional Catalana** entén que aquesta lluita per la consecució

de la independència dels Països Catalans no pot estar deslliurada d'objectius secundaris, els quals estan recollits en les nostres Bases Ideològiques que, com a tals bases, no pretenen ser exhaustives ni immutables, ans al contrari una eina programàtica que obligui a l'organització a desenvolupar-la, ampliar-la o modificar-la, d'acord amb la realitat de cada moment i sense perdre l'horitzó del nostre ideal suprem.

5. Com a partit polític genuïnament català, **Unitat Nacional Catalana** pren el compromís de rebutjar

tota mena de pactes o acords amb formacions polítiques o entitats que actuïn a casa nostra sota d'obediència estrangera. La participació en eleccions, institucions o organismes no catalans o internacionals, només es podrà acceptar després d'una acurada reflexió que demostrï la utilitat d'aquesta participació per a fer avançar el nostre poble cap a la independència.

6. **Unitat Nacional Catalana** neix amb la voluntat d'esdevenir el referent polític de tots els catalans i catalanes compromesos amb la seva terra, per tant considera que

l'assoliment de la independència serà fruit d'una obra col·lectiva del nostre poble, sota la forma d'un Front Patriòtic constituït per organitzacions polítiques, socials o culturals que acceptin els tres principis fonamentals d'Independència, Catalanitat i Justícia Social. **Ω**

UNITAT NACIONAL CATALANA

Apartat de Correus 94.227; 08080 Barcelona

Pàgina web: <http://www.unitat.org>

Correu electrònic:

Correu@unitat.org

FIRA DE SANTA MARGALIDA

En Joan Tomàs és promotor de construcció i maquetista. Tel. 971 851 867. En Bernat Fornès és mestre d'obres i amb 6 socis han fundat l'empresa Fons Estel. Fan cases i xalets arreu de Mallorca. Tel. 971 537 841

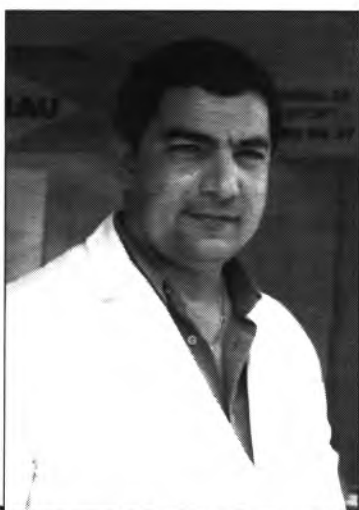
Fa 10 anys que en Miquel de cas Cigaló, regenta al Cafè cas Cigaló a Santa Margalida. A la foto amb els seus col·laboradors el dia de la fira. Tel. 971 523 433

Fa 10 anys que na Magdalena Tries d'Esporles pinta a l'oli paisatges, marines i flors. Va exposar a la fira. Tel. 971 610 203

Fa 11 anys que en Miquel Rosselló i na Caterina Canyelles regenten la botiga Tot Vidre al carrer Randemar, 20 de can Picafort. Tel. 971 850 530

Fa 20 anys que en Joan Pons de Maó és representant de productes de restauració de mobles arreu de les Illes Balears. Tel. 971 369 712

Fa mig any que en Pep Company de Sineu regenta la pedrera de marès sa Teulera a Santa Margalida. Tel. 971 520 281

Fa 5 anys que na Maria Coll va obrir la fàbrica de candeles Royal Candle al Passeig de Colom de can Picafort. Tel. 971 850 502

De tota la vida, en Tomeu Mascaro de Vilafranca fa cordills i cordats. Tel. 971 560 391

Fa 33 anys que en Pere Costa d'Olot restaura mobles al seu taller de Ciutat. Tel. 971 731 060

Na Maria de sa Peña és la mestressa de l'Olleria sa Peña al carrer de sant Jordi de Pòrtol. Tel. 971 602 138

En Quim Gibert de la mítica Sinera i na Carme Messeguer de Fraga anaren a la Fira de Santa Margalida i en veure aquesta estelada s'hi varen voler retratar.

Aquells qui perderen les eleccions Ara pretenen fer renovacions

Una disbauxa de molts de megatóns,
Entre els socialistes s'ha endegat,
Els més qualificats han aprovat,
Seguir pel camí de les renovacions.

Esbrinant la desfeta electoral,
"aconseguida" en les eleccions,
Varen convenir alguns barons,
Començar una renovació com cal.

A ningú el sorprèn aquest raonament,
Si cal depurar ses conseqüències,
On ja intervenen unes presències
Beneficiàries del "budell content",
Com si per fugir del mal moment,
Siguin necessàries ses experiències.

Empren conveniències partidistes,
En beneficiar moltes de personals,
Sòrdid conjunt d'ambicions fecals,
Que distingeixen, als socialistes.

Constituïren un Comitè Provisional,
Per esperar fins el proper congrés
I continuar fent el "brou espès"
Com si fos son comportament normal.

Veiem esforços desesperats
Fets per copsar llur enteniment,
I així continuar el manteniment,
Del privilegi de ser encarregats
De fer molts moviments adreçats
A continuar xuclant i, de valent!

Reflexió

Si els socialistes procedeixen
A fe una radical renovació,
Creiem que els mou la temptació
De seguir fent el que ja coneixen. Ω

Jaume Alfonso Barceló - Barcelona

Reflexions des de la botiga de la cantonada

PER MANEL FRAU I CORTÈS, CAP DE LLISTA D'ESQUERRA
REPUBLICANA (ERC) A L'AJUNTAMENT DE PALMA. (mfrau@maptel.es)

La botiga familiar de la cantonada, altre temps eix fonamental de la vida popular, cor del barri, travessa d'un temps ençà greus dificultats. Un dels aspectes que més defineix la fisonomia econòmica i social de casa nostra és, indubtablement, el petit i mitjà comerç. I avui ningú no ignora la seva profunda crisi.

Cal admetre que la irrupció de grans superfícies multiservei, que combinen el comerç amb una àmplia oferta lúdica, ha suposat una certa dinamització de zones comercialment deprimides, ha creat força llocs de treball i, en certa mesura, ha beneficiat el consumidor en oferir preus molt més competitius. No obstant això, quan un avança l'altre minva: per als petits comerços familiars, competir amb aquestes empreses gegantines es fa virtualment impossible, no només perquè la gamma de productes que poden abastar és molt menor, sinó també perquè el fet que els hipermercats comprin a l'engròs fa que puguin abaratir més els seus preus.

D'altra banda, les grans superfícies no obtenen beneficis tant del comerç en sí com de la seva capacitat financera, de la possibilitat de retardar exageradament el pagament als proveïdors, que sovint es veuen amb les mans lligades, totalment a l'arbitri dels grans empresaris. De rebot, per tant, els fabricants d'arreu dels Països Catalans han d'acceptar pagaments retardats, quotes promocionals i pressions de tot tipus. Qui paga, mana.

És imprescindible prendre mesures realistes que vinguin a solucionar aquesta situació. No

podem perjudicar el petit comerç, però tampoc no podem de cap manera retallar els drets dels consumidors. No podem reduir la llibertat de comerç, però aquesta llibertat ha d'articular una competència viable, no una de salvatge, la de la llei del més fort. No podem evitar que hi hagi grans espais comercials, però tot s'ha de fer sota plantejaments sensibles a la nostra realitat.

Justament crec que és la ignorància voluntària de la realitat de la nació catalana el que ha permès l'actual deteriorament del sector. La dreta predatora que ha governat les Illes tants anys -amb el vist i plau entusiàstic de no pocs petits comerciants- ha donat tot tipus de facilitats per a implantar grans superfícies. En el cas de Mallorca, el nombre d'aquestes grans superfícies supera amb escreix la mitjana europea per habitant. El que resulta **incomprensible** és que l'empresariat familiar, el més abundant a casa nostra, continuï recolzant la dreta espanyolista, de la qual només en pot sortir el benefici dels peixos grossos, amb un clar menyspreu del teixit comercial autòcton. No podem esperar que els amants dels diners ràpids i l'explotació immobiliària, del pa per avui i gana per demà, es preocupin per mirar les coses des de baix. O encara creieu que qui ha malbaratat cegament el territori i els recursos naturals de tots pel seu propi benefici perdrà la seva són pensant en el petit botiguer?

El nostre comerç presenta una realitat genuïna, diferent de la de la resta de l'estat. Des d'Esquerra

Republicana, pensam que és hora de portar a terme una intervenció prioritària de defensa del comerç de casa nostra, per plantejar-nos seriosament la conveniència de reconversió i reestructuració del sector comercial. I ho hem de portar a terme *des d'aquí*. No dic només *des d'aquí* en un sentit físic, geogràfic, sinó també des d'una clara *mentalitat d'aquí*, perspectiva de construcció nacional. Mentre no arribi la independència del nostre país, (que va per llarg, però arribarà) per tirar això endavant ens manca més poder autònom que ens permeti establir alternatives concretes: ajudes creditícies per a la modernització i racionalització dels comerços; col·laboració i consolidació de les associacions illenques que treballen en aquest camp; polítiques concretes de defensa de la qualitat dels nostres productes; limitació de la implantació de grans superfícies; un nou pacte, ben consensuat, sobre la llibertat d'horis...

Crec que no és casual que, a més, les grans superfícies comercials siguin un dels sectors més reticents a l'ús del català. El Porto Pi Centre de Palma podria perfectament estar a Múrcia o a Toledo. El seu taladrador lema "*tienes que venir!*", en perfecte castellà, podria ressonar perfectament a Burgos. Amb els seus aspectes positius i negatius, és una mostra d'un comerç aliè, desarrelat, massiu. Just el contrari de la botiga de la cantonada... per molt que la madona, bona amiga amb qui sovint petam la xerrada, sigui una fan d'en Josemari! Ω

Has sentit que els fabricants de tampons hi inclouen asbest?

L'asbest és un altre nom per l'amiant, que és un producte cancerígen.

Perquè els hi posen aquest producte? Perquè l'asbest et fa sagnar més i així necessites usar més tampons. Els Poders van dir que com els tampons no s'ingereixen no són il·legals o considerats perillosos. A part del SST (síndrome de shock tòxic) malaltia letal recollida a les instruccions dels tampons, aquests contenen altres materials tòxics: el rayón (per l'absorció) i la dioxina (un químic decolorador). A la indústria del tampó estan convençuts que nosaltres com a dones necessi-

tem productes decolorats amb la finalitat de veure un producte "pur" i "net". La dioxina és potencialment cancerígena i tòxica pels sistemes immunològic i reproductiu. Així mateix, s'ha associat amb la endometriosis i amb la baixa quantitat d'esperma als homes (a ambdós els perjudica al sistema immunològic). La dioxina és acumulativa i tarda a desintegrar-se. El perill real prové del contacte repetitiu (és repetitiu 4 o 5 tampons/dia/ 35 anys...?). A l'usar un tampó les fibres d'aquest queden a la vagina, com normalment passa, creant una base de cultiu per a

la dioxina quedant-se a dins més temps. Aquesta és també una raó de perquè succeeix el SST. ALTERNATIVES: Rularà informació més concreta de com autogestionar-se la higiene menstrual. Com autofabricar-nos els tampons i compreses. Fotem canya! Fent córrer la informació a totes les dones i també es pot trucar al nº 800 de les caixes dels fabricants Tampax, Playtex, O.B, kotex. Que sàpiguen que demanem un producte saludable, tampons 100% cotó i sense decolorants. Ω

Zitzània 11/04/00

HI HA GENT
A QUI LI
MOLESTA QUE
ES PARLE,
ES PENSE!
S'ESCRIGA
EN CATALÀ

ÉS LA MATEIXA
GENT A QUI LI
MOLESTA
QUE ES
PARLE ES
PENSE!
S'ESCRIGA

LA TORTURA?
NO, MAI!

ACORD DELS CRISTIANES PER L'ABOLICIÓ DE LA TORTURA
Moviment del Tancament dels Països Catalans
Aug. 1999 - 100% ASBESTO

El Trot es cosa nostra

Tomeu Estelrich: Premi Cornellus Atticus

MIQUEL ALEMANY I BAL·LE

El passat 29 de març es lliurà al Consolat de Mar els premis "Cornelius Atticus". Aquest es un guardó que el govern de la Comunitat Autònoma de Balears distingeix a persones que hagin destacat o fet promoció dins el món de l'esport de Balears.

Enguany i a proposta de la Federació Balear de Trot ha estat guardonat amb aquest premi a títol pòstum el famós jockey Bartomeu Estelrich Fuster per la seva trajectòria dintre el món del trot.

Bartomeu Estelrich ens deixà molt prest, morí el 9 de febrer de 1998, als 44 anys, quan es trobava en el seu millor moment com menador. En vida guanyà quatre vegades el "Gran Premi Nacional" i si la salut li hagués permès, hauria pogut guanyar moltes més i potser hagués participat al "Grand Prix d'Amérique" i l'hagués guanyat. Però no va

poder ser així. Una malaltia incurable el portà a veure Sant Pere quan feia un mes que havia començat l'any 1998.

Molts jugadors de apostes han enyorat molt en Tomeu Estelrich degut a que era una garantia de poder guanyar a les travesses hípiques. Els propietaris de cavalls de trot, els aficionats i fins i tot els conductors que competien amb ell han plorat molt la seva mort i sempre han desitjat que pogués ressuscitar, cosa que es totalment impossible de fer.

Els homenatges a Tomeu Estelrich "Pancuit" han estat molts. El que li feren a finals de març fou un reconeixement per part del Govern Balear, conjuntament amb la Federació de Trot, a la seva figura, malgrat que el "Cornelius Atticus" no sigui important a nivell esportiu.

Bartomeu Estelrich va donar la seva vida pel trot. Sempre volgué treballar pels

Tomeu Estelrich

cavalls. Va rebutjar la feina a la sucursal de un banc pel bé dels equins. Va dir que no

a la oferta de quadres franceses per mor que li agradava treballar amb els seus.

El seu prestigi fou immens, tant que avui en dia es considera com el millor menador de cavalls de trot a Balears de tots els temps i es i serà un exemple a imitar pels conductors actuals i a venir.

Ara bé, convindria que les autoritats del trot li fessin un altre homenatge que no tingués a veure amb les corregudes. Està bé que li dediquin una correguda especial per ell o un memorial, però no seria millor que als jardins de entrada als hipòdroms de Son Pardo i Manacor el recordassin amb una estatua o un bust per perpetuar la seva memòria a un jockey que tant de èxits va aconseguir al món del trot?

Això podria ser una bona idea tal com la que en el seu moment dedicaren a la figura de Joan Mora i Gornals amb una placa que es troba en el hall de Son Pardo, si bé no es la millor solució per recordar li, un quadre hagués pogut ser una bona alternativa en lloc de aquesta placa del mapa de Mallorca.

Si apliquem aquesta solució, en Tomeu des del cel ens agrairà molt aquest detall. S'ho mereix de tot cor. Ω

LA LLIBERTAT DE CONSCIÈNCIA PERSEGUIDA PERTOT

Iran: Ramat sense pastors

A muntó pastors evangèlics s'han hagut d'amagar o exiliar, a causa dels segrests i "desaparició" d'uns quants a mans de la policia islàmica. L'Església clandestina en té de ben pocs, i una de les escasses vies d'informació lliure que té són les emissions radiofòniques cristianes.

Milions d'iranians qui havien donat suport a la revolució integrista, sovint per la seva aparença socialitzant, es troben a hores d'ara molt decebuts dels dirigents corromputs i s'interessen sovint pel cristianisme. Per a les esglésies és, legalment, un gran risc, d'acollir "apòstates" (ex-musulmans). A diferència d'uns altres països musulmans, on l'integrisme creix, en Iran, on els integristes governen, té un presència sociològica minvant.

Paquistán: Detencions i atacs

Ranjah Masih, de 50 anys,

fou detingut el maig del 98 i encara es troba tancat a la presó de Faisalabad, acusat -tòpicament- de "llençar una codolada contra un cartell on hi havia un verset de l'Alcorà". Ja ha comparegut un parell de voltes davant el jutge, sense que els acusadors s'hi presentassin pas. En comptes d'alliberar-lo per total manca de proves, han ajornat repetidament el seu procés.

Hussein Masih, de 69 anys, de Gujranuala, fou acusat per un veí fonamentalista d'haver "esgarrat pàgines de l'Alcorà", i rau a la presó d'ençà el 23-12-1998. Son fill Isaac pregava pels malalts, tant cristians com musulmans, i hagué d'amagar-se per a no acabar també empresonat.

Als passats setembre i octubre, uns musulmans intentaren de calar foc a un parell d'esglésies. Els autors foren detinguts, però ràpidament posats en llibertat a l'espera de ser jutjats. Al principi de setembre, l'església presbiteriana de Sangla Hill, al Pantjab, fou atacada per uns 30 joves musul-

mans de la vila, els quals envoltaren l'edifici cridant lemes hostils i burles. Quan els fidels sortiren a fora, els avalotadors els acaçaren, copejaren i insultaren. El 22 d'octubre, hom escampà benzina a l'església catòlica de St. Pere a Lahore i hom hi calà foc. L'incendi fou ràpidament controlat i sols foren destruïdes una vintena de llibres, uns 60 himnaris i una gran creu de fusta.

Comores. Empresonat sa causa del film "Jesús"

L'octubre passat, dos ciutadans de les illes Comores, a l'Índic, foren damnats a 8 i 18 mesos de presó per possessió de la pel·lícula "Jesús". El jutge afirma que el cas "no té precedents" en un país "estricta i musulmà", com Comores. "L'islam és ací religió d'Estat i la llibertat religiosa no ve reconeguda en cap llei",

afig. La majoria dels 300 cristians comoresos són d'origen musulmà, i convertits durant els darrers anys (P.O.).

India: Crims dels feixistes Hinduns

El primer de setembre proppassat, el capellà catòlic Aruldoss fou assassinat en un vilatge apartat de l'Estat d'Orrissa, el mateix Estat on, fa 6 mesos, hinduns extremistes cremaren vius dins llur cotxe el missioner australià Graham Staines i sos dos fills joves,

després d'arruixar-hi benzina. Feia 34 anys que en Graham treballava cals leprosos d'Orrissa. La vídua, na Gladys, vol continuar treballant entre aquests pàries.

Nepal: Violència

Hi ha uns 400.000 cristians, que augmenten ràpidament, però se senten amenaçats pels hinduns extremistes, sobretot des que un desequilibrat, el qual pretenia obeir la veu de Jesús, calà foc l'any darrer a un temple hindú. Els hinduns se n'han venjat tot cremant una església de Janakpur. Les amenaces contra els cristians són constants. Ω

Restaurant
Cas Carboner

(DIMARTS TANCAT)

Ctra. Manacor, Km. 28 - Tels. 971 64 65 04 - 971 64 40 66
07230 MONTUIRI

E L V E L D E M A I A (2 5)

Hora

PERE GRI

Havia arribat l'hora de la independència. Tal com estava previst, el dia 1 de gener de l'any 2004, a les deu del matí, als balcons de les seus dels governs de Catalunya, València i Balears, així com als de Navarra i Euskadi, es proclamà la separació d'Espanya. Ràpidament, totes les banderes espanyoles que encara estaven col·locades a les institucions oficials foren arriades, mentre que els retrats del Rei eren romputs en mil trossos. Des d'aquella jornada, catalans i bascos retrobaren el camí de la plena democràcia i la plena llibertat, lluny de fermalls amb altres nacions.

La festa als carrers va ser grossa, mentre que immediatament sorgiren un munt de banderes destinades a ser les representatives dels dos nous estats, si bé les que tenien majors possibilitats de ser escollides eren la ikurriña a Euskal Herria i la senyera estelada als Països Catalans. A les celebracions varen ser tolerant tota classe de símbols, i durant un temps es permeteren les manifestacions dels nostàlgics de l'antiga pàtria. No obstant això, l'aposta per la construcció nacional s'havia fet definitiva. Tot formava part de l'estratègia d'en Fructuós, els déus i el Dimoni.

Mentre tant, el nostre heroi es perfilava com el màxim favorit per guanyar les primeres elec-

cions generals dels Països Catalans, que tendrien lloc el mes de març d'aquell any. El programa que presentava el candidat era molt més complicat que el que en un començament li havia fet el Dimoni per concórrer als comicis balears, per la qual cosa caldrà descriure'l detingudament.

Es tractava de la constitució d'un nou Estat, així i tot, en Fructuós tenia clar que s'havien de conservar les institucions que fins aleshores havien estat autonòmiques espanyoles, la Generalitat de Catalunya, la Generalitat valenciana i el Govern balear, així com els diferents consells de les Illes. Mancaria només la formació d'un parlament i d'un govern que aglutinessin les tres comunitats històriques que s'integraven en un nou Estat. Tenint en compte els avenços actuals, la capitalitat podria estar dividida entre Barcelona, València i la Ciutat de Mallorca.

A la primera hi hauria el Parlament, a la segona els ministeris i la tercera seria la seu del Govern. Les Corts que sortissin de les primeres eleccions serien les encarregades d'elaborar una constitució, a la que en Fructuós hi volia posar una menció expressa a la protecció de l'indiot mallorquí, si li permetia la majoria absoluta que esperava treure.

En quant a les drogues, els progressos que ja s'havien donat, també es devien com no podia ser d'altra manera, a la perseverància del drogoaddicte número 1 de la nació, el que ara tots coneixem. Atenent les propostes de l'oposició,

el Parlament balear havia aprovat lleis que autoritzaven, en primer lloc, el cultiu de marihuana per a consum propi, fins a un màxim de 15 plantes per persona i any, podent-se arribar fins a les 20 si s'estava inscrit a qualche associació i es feia una plantació comunitària. A les Illes, la marihuana i l'haixix, també es podien comprar als coffee shops, mentre que les drogues químiques es venien a botigues especialitzades, que tenien noms atractius com "Paradís", "Col·locat", "Cavall i neu", etcètera.

No m'arrepentesc d'haver-me ficat en la brui-xeria, però agraesc l'ajuda que estic rebent dels déus, pensava en Fructuós. I ara que no m'insisteixen en que m'hi dediqui, deixaré les drogues, he de tenir el cap clar per dirigir la nostra pàtria.

Arribà el dia de les eleccions i el PIM aconseguí la prevista majoria absoluta. Aquell polític tan estrany, en Fructuós, ja era l'amo i senyor del Palau de Marivent, que havia estat desallotjat pel Rei d'Espanya poc temps abans. El primer que va fer el nostre heroi una vegada es va saber el resultat dels comicis va ser anar a saludar a tot Barcelona des de Montjuïc, i enlloc de: Ja soc aquí!, va dir: Ja hi som!.

Fins aquí he descrit el camí cap a la independència que seguien catalans i bascos. A partir d'ara us explicaré com els hi va anar a aquestes dues races d'homes i dones una vegada recuperada la llibertat. Ω

LA DESEMPARANÇA APRESA

MEQUINENSA, 13 DE MAIG DE 2000
SEGONA JORNADA DEL CICLE DE PSICOLOGIA:
LA CATALANITAT: UNA IDENTITAT MALEÏDA?

III CONGRÉS DE CULTURA CATALANA

CONGRÉS DE CULTURA CATALANA.-JORNADES DE PSICOLOGIA

Cicle La catalanitat, una identitat maleïda?

Mequinensa, La Franja de Ponent, dissabte 13 de maig del 2000

Tema de la segona jornada de psicologia: **El desemparament après**

Matí:

- 10.- Obertura.
- 10.15.- De que parlem quan parlem de **desemparament après**?
Quim Gibert, psicòleg i articulista.
- 11.- **El desemparament après** des d'una perspectiva política i jurídica. El cas dels catalans de l'Aragó.
Juli Pallarol, professor jurista.
- 11.45.- Pausa.
- 12.15.- **El desemparament après** dels catalanoparlants. El cas illenc en comparació amb altres punts dels Països Catalans.
Rosa Calafat, professora de la Universitat de les Illes Balears.

Presentarà i moderarà: Manolo Vilella, psicòleg.

Lloc: Sala Goya.

Inscripcions: 974 464 435

Organitza: 3r Congrés de Cultura Catalana.

Avançament: *El sentiment de culpabilitat* és el tema de la tercera jornada de psicologia que acollirà Fraga el dissabte 27 de maig del 2000.

ORGANITZA:

2a jornada de psicologia: Mequinensa, el baix Cinca, 13 de maig de 2000

Sobre els desempatament après

- "...cuando para tales menesteres la legislación autonómica o alguna ordenanza han exigido también el conocimiento del catalán, se han levantado las mismas voces tronando que tal medida constituía un atentado contra la libertad, España y demás", Baltasar Porcel (La Vanguardia)
- "M'estim més molestar amb la veritat que complaure amb adulacions", Sèneca.
- "Tenen tota la sensació referint-se als catalanoparlants de la vall de Benasc-, que el que ells parlen no és homologable a la modernitat del món del turisme, que només és comprensible a través del castellà", Antoni Babia (El Punt, 7-1-1998), autor de La franja de la Franja.
- "M'indigna escoltar a Catalunya Ràdio, durant la retransmissió del Barcelona-València de l'admirat Joaquim M. Puyal, com un dels seus col·laboradors... fa les preguntes al president de la Generalitat Valenciana en castellà", Josep Varela (Avui, 4.4.2000).
- "Qui es quedi a casa quan comenci la batalla i deixi la seva lluita als altres, aquest, haurà d'ésser previsor: perquè qui no comparteixi la batalla, compartirà la derrota. Ni tan sols la batalla evita qui vol evitar-la. Lluitarà, doncs, per la causa enemiga, aquell que no lluiti per la pròpia", Bertolt Brecht.
- "I que no nos moguem, que no mos cal pensar, pensar ja pensen ells", Desideri Lombarte, 1983, poeta de La Franja de Ponent.
- "S'observa una important manca de consciència lingüística per part dels catalanoparlants que comporta un conformisme amb la situació tradicional de desequilibri entre llengües", Àngel Huguet, psicòleg de la UdL, fill de Belver de Cinca.
- "En aquesta llengua (el català) van aprendre a parlar per primera vegada. Però van ser alfabetitzats en castellà i, en aprendre a llegir i a escriure, aprengueren també a menysprear la seua llengua pròpia... I ha fet fons en les consciències", J.R. Bada Panillo, autor del llibre El debat del català a l'Aragó (1983-1987).
- "En estos momentos en que hay una claudicación del sujeto, cualquier fuerza tienen mucho poder sobre él, aunque parezca que tiene poco. Y eso se debe a que lo que debería actuar como resistencia se ha convertido en sumisión...", J.A. Marina, assagista i filòsof espanyol (Ajoblanco, núm. 66).
- "Els catalans (i encara més els valencians) estem sotmesos a una potent pressió espanyolitzadora, entre altres coses a través dels imperis i de les plataformes de comunicació concentrats a Madrid...", Miquel Strubell (El Periódico).
- "El que em fa més gràcia és que defensin el bilingüisme per a l'Estat espanyol i diguin que és una panacea fantàstica, però que en el cas de Puerto Rico considerin que el bilingüisme és nefast", Narcís Comadira (Presència, 13-9-1998).
- "És ara vil el poble de senyors, s'ajupen el seu odi com un gos, lladra de lluny, de prop admet bastó, enllà del fang segueix camins de mort", anònim.
- "Per què aquesta energumènica manca d'autoconfiança, d'autoprestigi? Els catalans reaccionem amb una tenebrosa desqualificació de les pròpies coses", Isabel-Clara Simó, escriptora natural d'Alcoi.
- "La valoració del judici dels altres genera un procés que permet la presa de consciència de si mateix", E. Erikson.
- "Quan a un poble li dius com s'ha d'autogovernar, el governes", Manuel de Pedrolo, autor de Cròniques colonials.
- "La pitjor manifestació d'autoodi és l'enamorament del botxi", Toni Mollà, sociolingüista i assessor lingüístic Ràdio Televisió Valenciana. Ω

L'OCB 'dóna la benvinguda a' als convenis en matèria de llengua i cultura entre Catalunya i Balears

Demana que s'omplin de contingut concret i que es facin extensius al País Valencià

L'Obra Cultural Balear ha expressat la seva satisfacció i la de l'ampli col·lectiu social que agrupa i "dóna la benvinguda, en nom de la defensa més eficaç de la llengua catalana i la cultura pròpies, avui tan amenaçades" als Convenis ja negociats en aquestes matèries entre les Conselleries de Cultura del Govern de les Illes Balears i de la Generalitat de Catalunya. L'OCB felicita el Conseller Pons i el seu equip per la iniciativa, i el Conseller Vilajoana i els seus col·laboradors per la seva receptivitat.

'Aquesta acta fundacional de la comunicació cultural i lingüística entre dues Comunitats tan properes en tots els sentits i que comparteixen el principal senyal d'identitat com és l'idioma propi, és una manifestació del sentit comú i una aplicació de l'assenyada dita que expressa que la unió fa la força', afirma l'OCB.

L'Obra Cultural Balear acaba dient que la firma dels Convenis són 'una primera passa, importantíssima però que cal omplir de contingut concret i operatiu', tasca

feixuga però indefugible i en què l'Entitat vol col·laborar a desplegar, fins i tot amb iniciatives concretes.

L'OCB pensa també que 'malgrat totes les dificultats, s'ha de lluitar aferrissadament i diplomàticament per assolir convenis pareguts, especialment en matèria cultural, amb la Generalitat Valenciana' i esmenta com a exemple la recepció de Canal 9 (que va obrir pas a la del seu segon canal, Punt 2, que emet íntegrament en valencià), que va ser empresa i duita a bon port per OCB/Voltor per la sola iniciativa de la societat civil, malgrat els inconvenients, i no només tècnics, que va presentar. Palma, 13 d'abril de 2000 Ω

Els policies fan trampa al judici de Sant Gaietà

TERRASSA.- "Avui, davant del Jutjat Penal nº2, en el judici contra la vintena de companys i companyes que foren detinguts/des el 28 de novembre del 96, durant l'assalt policial salvatge al CSO Sant Gaietà de Terrassa, li ha tocat declarar a l'oficial de la Policia de l'Estat, responsable de l'operació de desallotjament. És un home molt xuleta, que només obrir la boca, es delata per la seva prepotència. Anava contestant les preguntes dels advocats defensors, amb la falsa seguretat que li dona la seva condició de funcionari armat, al servei de l'Estat, que juga en camp propi. En un moment donat, de la banqueta dels acusats fan arribar un nota a la taula dels advocats/des: "Pregunteu-li ara mateix, al

poli, què té entre les mans!". Efectivament, l'oficial de policia que està declarant, ho fa dret i amb les dues mans juntes, més avall de la cintura. Si t'hi fixes, es nota que sosté algun objecte de color negre, que no aconsegueix acabar de tapar del tot. "És un walkie-talkie...", contesta el policia, "...però està desconnectat...!", afegeix apresadament, sense que ningú li haig preguntat. I la jutgessa fa la vista grossa. No li crida l'atenció. També en aquest punt es nota la discriminació, perquè després la mateixa jutgessa esbronca a una de les persones acusades, perquè tenia a les mans paper i llapis, i prenia notes... De totes maneres, tothom a la sala se'n adona que el policia havia estat amb el walkie-tal-

kie connectat i, d'aquesta manera, havia facilitat que els altres policies, testimonis del fiscal, estiguessin escoltant des del pis de dalt la declaració que feia l'oficial, per tal de, més tard, no contradir-se amb ell. Malgrat tot, els policies que varen anar entrant, després a declarar, varen incórrer en contradiccions escandaloses entre sí i amb l'oficial. I quan va acabar aquella sessió del judici, els acusats de les primeres files ens varen explicar que havien pogut sentir, tota l'estona, el click del walkie-talkie, cada vegada que l'activava..." Ω

FAA, Membre de la Coordinadora contra Abusos del Poder de Barcelona 10/4/00

MARIA ALBERDINA
CENTRE D'ASSISTÈNCIA A PERSONES MAJORS O INCAPACITADES
Carrer dels Trencadors, 1-bis
Tel. 971 445 101 s'Arenal de Mallorca

Cafeteria - Restaurante
BONAIRE
Menú
Dies feiners 925
Diumenges 1.400
Ctra. Militar, 215 • Tel. 971 743 225 • El Arenal

LA PRIMERA REPÚBLICA

La llavor de la primera república dins l'ensenyament a les illes

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

Els pedagogs de la Institució Lliure d'Ensenyança van veure amb esperança la proclamació de la primera república l'any 1873. La restauració borbònica del 1875 suposaria un cop per aquests professionals de l'ensenyament profundament renovadors i progressistes i que eren partidaris del krausisme, ja que van ser separats de les seves càtedres per defensar fermament les seves idees democràtiques en el context d'un gran conflicte ideològic i polític. Molts de professors en solidaritat amb els expulsats també deixaren les seves càtedres. L'any 1876 es creà la Institució Lliure d'Ensenyança a Madrid per part d'aquests professionals progressistes encapçalada per Francisco Giner de los Rios (1839-1915) i altres professionals de l'educació com Azcàrate, Salmerón o Castelar. Tal com ho comenta el catedràtic de l'U.I.B. Bernat Sureda: "... L'experiència renovadora més important en el camp de l'ensenyament que es va esdevenir a les Balears en el període de la Restauració va ser la creació el 1879 de la Institució Lliure de Pollença i l'any següent a Palma de l'Escola Mercantil, centres inspirats en les idees de la Institución Libre de Enseñanza fundada a Madrid el 1876. Les idees pedagògiques dels institucionistes representaven la recuperació dels principis més purs del liberalisme burgès, l'assimilació de les idees més renovadores d'aquella època en el camp de l'educació i una reacció contra els intents dels governs

moderats i dels sectors més conservadors per controlar els continguts ideològics i científics de la instrucció. Els inspiradors de la pedagogia institucionista com Francisco Giner de los Rios (1839-1915) o Manuel Bartolomé Cossío (1857-1935), defensaven una educació formadora d'homes lliures, centrada en les necessitats de l'alumnat i que desvetllés la seva capacitat i personalitat. Radicalment crítica amb els mètodes passius i memorístics, l'educació institucionista es fonamenta en la lliure participació del nen en el seu procés formatiu, en la descoberta que cada un pot fer de la realitat, de la ciència i de la cultura.

Els premis i càstigs són substituïts per la motivació i els mestres deixen de ser una autoritat per convertir-se en un exemple i un amic per al nen. Contra el dogmatisme i la intolerància, es contraposa el respecte cap a totes les idees i la llibertat per cercar la veritat. Els institucionistes rebutgen els llibres escolars i l'aprenentatge passiu; en el seu lloc, proposen l'estudi creatiu, l'observació, l'experimentació i l'aprenentatge actiu. Les sortides i excursions escolars o la formació de museus escolars eren instruments de la seva pràctica educativa. Són partidaris d'una educació neutral des del punt de vista religiós i defensen l'educació conjunta dels homes i les dones..." Guillem Cifre de Colònia (Pollença 1852-Lió, França 1908) crea la Institució d'Ensenyança a Pollença l'any 1879, el seu

Guillem Cifre de Colònia (Pollença 1852-Lió, França, 1908).

projecte de reforma social i educativa s'inspirava en les idees dels homes de la Institució Lliure d'Ensenyança. La seva tasca no es va limitar a la fundació d'una escola renovadora des del punt de vista dels seus mètodes. L'alfabetització i instrucció de les classes populars, amb l'escola i classes nocturnes per als adults, formava part d'un projecte de regeneració i de lluita contra el caciquisme que va

incloure la creació d'una caixa d'estalvis per evitar la usura, un servei d'assessorament jurídic i una societat mutualista. Molts de mestres illencs seguirien les pautes de la reforma laica i democràtica de l'ensenyament, Joan Benejam i Vives a Menorca, Jaume Fornaris i Taltavull, a Mallorca, i un llarg etc. seguirien les estratègies i els objectius educatius dels pedagogs de la Primera República.Ω

**LA PROCLAMACIÓ DE LA PRIMERA REPÚBLICA
FA ARA SEGLE I QUAN SIGNIFICÀ PER A LA
SOCIETAT DEL NOSTRE PAÍS UN CAMÍ OBERT CAP
AL PROGRESSISME I EL FEDERALISME QUE ELS
PODERS FÀCTICS D'EMPRE AVORTAREN
LLASTIMOSAMENT VAGI EL NOSTRE
HOMENATGE PER ELS INTEL·LECTUALS QUE HI
CREGEREN.**

SALMERÓN: Un dels presidents de la 1ª República i dues escenes de revolució republicana.

Antoni Vilallonga i Pérez (1821-1910): el republicanisme federal de les Illes

PER MIQUEL LÓPEZ CRESPI

En el llibre que ha publicat recentment la Societat Arqueològica Lul·liana [El nostre patrimoni cultural: el patrimoni tutat (1836-1994)] trobam un interessant estudi de la investigadora Antònia Moreu Tous (vegeu pàgs. 91-106) parlant d'uns dels intel·lectuals més importants de la Mallorca de finals de segle, començaments de l'actual. Ens referim a Antoni Vilallonga i Pérez, més conegut com Antoni Escalades. L'article en qüestió va referència a la venda de la biblioteca Villalonga, una de les més importants que hagin existit mai a Mallorca en tota la seva història, malbaratada -com és costum entre nosaltres- per desídia institucional i, segurament, interessos crematístics familiars.

Antoni Vilallonga i Pérez fou un dels primers militants del federalisme a les Illes i, per les seves idees (republicanes, anticlericals, progressistes), hagué de suportar diverses burles dels seus companys de classe, fet -com explica Antònia Moreu- que resulta comprensible si consideram que, per a la major part de la noblesa mallorquina de l'època, ser republicà era gairebé sinònim de ser bandoler. En la defensa d'aquests fers ideals federalistes i republicans Antoni Vilallonga i Pérez perdé la majoria de les propietats heretades dels seus avantpassats. Antoni Escalades, com diu el seu epitafi de mort, "... nació opulento y murió pobre".

Aquest interessantíssim treball publicat per la Societat Arqueològica Lul·liana ens permet saber que Vilallonga i Pérez presidia el 1854, la reunió on quedà acordada la formació de la Milícia Nacional (recordem que en aquella data ja era partidari de la república, perseguia l'autonomia i defensava el mallorquinisme polític).

Diari "La República" (1892).

El 1856 es nomena primer vice-president del Comitè Democràtic. El 1868 el seu nom s'inclou, per primera vegada, a les candidatures per diputats a Corts. El 1872 és batle de Palma; el 1873 forma part de les Corts Republicanes i el seu vot sembla que fou decisiu per a l'abolició de l'esclavatge a Puerto Rico. El 3 de gener de 1874, quan el general Pavía entre a les Corts amb la intenció de dissoldre-les es resistí a abandonar el seu escó dient:

"Soy diputado de la Nación y no me muevo de aquí hasta que la Nación me lo mande". El 1875, amb l'adveniment de la Restauració, fou empresonat a València i posteriorment a Albacete. El 1879 torna a ser diputat a Corts per les Balears i, el 1902, un dels regidors dels regidors per l'Ajuntament a Palma que més vots aconsegueix. El catàleg de la seva biblioteca redactat per Mateu Obrador i Bennàsser ens descobreix un intel·lectual amb interessos culturals d'abast universal. Curiosa la secció de biografies amb estudis referents a: Danton, Marat i Robespierre; Wagner i Verdi; Lord Byron, Balzac, V. Hugo; el cardenal Mazzarino i el comte-duc d'Olivares; Napoleó III; Amadeu de Savoia, Francesc I d'Àustria, Garibaldi, la reina Victòria, Pere el Gran i Caterina II de Rússia; Potemkin, Espartero, Pavía i Lacy; T. Jefferson i B. Franklin; Proudhon i Saint Simon. Entre els llibres de ciències socials, destaquen alguns títols sobre feminisme; una bona secció de maçoneria; obres sobre republicanisme, federalisme, anticlericalisme, etc. No manquen, òbviament escrits d'autors coetanis: Pi i Margall i V. Almirall, entre d'altres.

Com explica Antònia Moreu Tous: "Aquestes dades no fan sinó confirmar que Antoni Vilallonga i Pérez fou, com tants d'altres personatges de l'època, un clar exponent del seu temps: republicà, regionalista, lliurepensador, filàntrop, maçó, anticlerical i, per damunt de tot, federalista... Antoni Escalades era tengut, per la major part de la noblesa illenca, per un excèntric; un home que sacrificava el seu patrimoni particular per defensar els interessos del poble". Ω

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Diuen que els moviments socials alliberadors troben més bona llavor en els països econòmicament empobrits i políticament esclavitzats. Tal era el cas, en temps d'Isabel II, de molts països i regions que formaven la Corona espanyola. Clamaven per la seva llibertat i contra la fam imposada pels poderosos, Cuba, Puerto-Rico, Filipines, Galícia, Canàries, Balears, Andalusia...

Un dels primers focs republicans

Llibertat o mort, precedents de la Primera República

va ser l'andalús, allà on els pagesos i els jornalers es menjaven les ungles. I així a començaments de 1840, s'escampava, per terres del sud peninsular, la propaganda ideològica republicana federal, és a dir, els fonaments del liberalisme, portats a les seves darreres conseqüències socials i econòmiques. Els pagesos, aquí hauríem de dir millor "camperols", es llancen, per primera vegada, encetant així la lluita antifeudal, a l'ocupació de terres,

mentre criden: Visca la República! República o mort! I és que per aquella gent, república era sinònim de llibertat contra el caciquisme. El repartiment de terres significava el final de la fam i la misèria. Un Estat federal i sobirà, totalment popularista, era l'esperança de molts. Amb totes aquestes estratègies polítiques, els treballadors, sempre despullats dels seus mitjans de producció, protagonitzaran tot un seguit de petites revoltes que la història rarament recull i que així i tot són la semença del moviment obrer d'aquest país. Les revoltes de 1854 i 1855, l'alçament dels pobles d'Utrera i El Arahel el 1857 i la insurrecció de Loja el 1861, demostren fins on havia arribat el malestar i la injustícia al sud de l'Estat espanyol. En aquestes revoltes populars es cremen arxius notariais i són

assaltades algunes casernes de la Guàrdia Civil, és a dir, els símbols jurídics i els instruments de la repressió. Un famós periodista d'aquells temps, Eusebio Blasco, de "La Epoca", explicava quin era el clima popular de marginació i pobresa: "Enmig del luxe i goig de la Cort, jo no sentia més que una paraula que restà gravada en la meua oïda, paraula que repetia tothom i que era l'expressió de tota una època, l'anunci de la fi d'una societat i el naixement d'una societat nova. Madrid repetia en veu baixa i a tota hora: "La Gorda! Se va a armar la Gorda! Que viene la Gorda!"...

I és que el poble tenia por. Por de qualsevol ombra. Però més por encara de la pesta, de la malaltia, de la fam... Però tal volta, la malaltia pitjor, era la que el propi Marx denunciava: "La depredació dels

béns eclesiàstics, el canvi de domini amb frau de les terres de domini públic, els saqueigs dels terrenys comunals, la metamorfosi, duta a terme, per la usurpació i el terrorisme més inhumans, de la propietat feudal i del patrimoni del clan en la moderna propietat privada... Amb tots aquests mètodes s'obria pas a l'agricultura capitalista..." "La Gorda"... Tot això significava càrregues de la policia contra els afa megats, presons i maltractes, robaris legals per part dels rics, explotació industrial i agrícola de criatures, augment de les colles mendicants...

I arribà la República, la primera, proclamada l'onze de febrer de 1873, després de l'abdicació d'Amadeu de Savoia i que només durà, a causa dels cops de sabre de sem-

pre, fins el pronunciament de Martínez Campos el 29 de desembre de 1874. Els seus presidents, Estanislau Figueres i Moragues, Francesc Pi i Margall, Emilio Castelar y Ripoll, i Salmerón y Alonso (com

es pot veure notable presència catalana) no tingueren sort en aquell breu espai de temps. El Govern Provisional del general Francisco Serrano imposava la concepció llei de les casernes.Ω

PETITS ANUNCIS

BORSA IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

Venc mobles antics. Tlf. 981 867 286.

Compro casa petita, pis o estudi a Menorca, preferentment prop de Ciutadella. Tlf. 93.432.04.19 correu electrònic: jsol12@pie.xtec.es

SERVEIS PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

S'ofereix mariner amb experiència per a tenir cura i netejar vaixells. Lluís 971 604 790 - 609 723 707.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull carterjar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria carterjar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanitxera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Oculis i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29-07670 Porto-colom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz-C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mesquida-Mallorca.

Cerc femella maca, romànica i amb les ungles llargues. Escriviu a: Oscar carrer Blanquerna, 58 - 07010 Palma.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si voleu escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1er 3er-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlid que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escriviu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Hola, al.lotes, noies, *ragazzas*. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjau conèixer al.lotes *enrollades* i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir e marxar i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

Hola, soc un noi de 16 anys i estic interessat en carterjar-me amb gent que també defensi l'alliberament nacional dels països Catalans. M'agraden "Els Pets" "Brams" i "Jot'ho diré". Enric Blanc. C/ Montcada, 1 - 08291 Ripollat.

A família amb al.lot entre 12 i 15 anys, que vulgui no passi l'estiu voltant pels carrers, matrimoni jubilat ofereix unes vacances pagades entre el 24 de juny al 10 de desembre, a canvi de petita ajuda en el manig d'una barca. Pot aprendre a navegar, pescar, fer immersió, anar amb bicicleta, etc. Ofereix ambient familiar, seriós i possible respàs d'algun assignatura suspesa. Tel. 937 882 328.

COMUNICATS

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'explotació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat,

socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present dels dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espa-nyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" -Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalus. Podeu adreçar-vos a: LENGUA (Ensenyans a Dittansia de la Yenwa Andalus) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si quies rebre el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la direcció a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2°-Xixon 33206-Asturies.

La meva col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquen-us el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Ofereim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellors de Mallorca, necessitam gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Festejador!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuam alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI .....
Cognoms.....Tel. ....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i envieu-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriviu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeu-vos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berripapera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkuntza Politikarako. Wellington Dukea, 2- 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

Atots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació civil ca Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me Informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnat-44, Hent Friaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC I SANT Lluc, en versió interconfessional, en

llengua catalana, en casettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangelí segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braile en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Grups de llonguets, està molt interessat en crear una penya d'aficionats de l'equip de rugbi català USAP. Interessats cridar al 971 200 810. Lluís.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 pàgines 250 ptes. Col·labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessants cridar al 971 200 810. Lluís.

Menorquines i menorquins! per dir prou a l'asserviment colonial espanyol, organitza't i lluita amb el Col·lectiu Independentista de Menorca CIM. Per rebre informació, escriu a CIM - Bústia Postal 24 - 07700 Maó.

Família de Mallorca cerca al.lota (Au Pair) per tenir cura d'un nin de 2 anys a partir de la primera setmana de desembre del 99, durant un període de 8 mesos. Cridat a partir de les 20'30 al 34/971 757 831.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritadge Softail Clàssic. Model 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc embarcació Borràs 640. Bon estat i bon preu. Tlf. 971 865 405

Venc solar de 1.200 m². A la barriada de Bellavista, a ses Cadenes de s'Arenal. 8 milions de pessetes. Tlf. 971 441 629 - 971 441 289.

Ja n'hi ha prou!

Potser els valencians, després de tants anys de sotmetiment, de genocidi civil i cultural calculat i infatigable, constant i en tots els fronts, tant prompte subtil com brutal, se'ns ha fet cros-ta en la dignitat i en l'orgull, en la ràbia i en la rauxa, i comencem a ser immunes als atemptats quasi diaris a la nostra llengua, a la nostra cultura, al nostre patrimoni col·lectiu.

Potser després de 290 anys de llosa, de llibertat nacional arrabassada "por el justo derecho de conquista", d'humiliacions constants per ser o per parlar, potser hem arribat a un punt de cansament, de derrota i d'indolència on res del que ens passa desperta la nostra indignació.

O potser això mateix és el que alguns voldrien que passara.

Tot això, potser. El que no pot ser de cap de les maneres és que Camacuc desaparega, que Saó tinga greus dificultats per continuar, que El Temps pugui ser declarat, després de molts tripijocs legals, una publicació "lesiva para el interés de los valencianos" per estar escrita en català, i que patesca, com el conjunt de publicacions escrites en la nostra llengua, l'asfixia econòmica d'un govern intolerant amb la diversitat.

El que no pot ser de cap de les maneres és que institucions cíviqes arrelades amb força al nostre País, que s'han fet grans amb l'esforç i el treball de milers de valencians i valencianes fermes i constants, com l'Escola Valenciana-Federació d'Entitats per la Llengua, siguen marginades i menystingudes per un govern que diu ser el govern de tots.

El que no pot ser de cap de les maneres és que intel·lectuals internacionalment reconeguts com el Pare Batllori, o poetes de la talla de Vicent Andrés Estellés o Ausiàs March siguen tirlats de crispadors conflictius, no convenients (per a qui?) i es suspenguin les ajudes ja atorgades a les seues publicacions (en el cas de V.A. Estellés i el Pare Batllori) o s'intente un Any March a correuita i per cobrir l'expedient que no ha convençut ni al propi Consell Valencià de Cultura.

El que no pot ser de cap de les maneres és

que tota una Consellera de Cultura faça un "alard" de pedanteria ("doña" Marcela sap francès!) i convertesca d'un dels artistes valencians contemporanis més importants, Renau, en un artista francès en anomenar-lo "Renó" (segurament Miró l'escriurà, per la mateixa regla de tres, "Mirau"), i consentesca que més de 500 originals del nostre Renau hages d'anar-se'n de l'I-VAM on ben segur deuen estar.

El que no pot ser és que des de la pròpia Presidència s'induesca al sabotatge de les freqüències de TV3, segrestant el dret del poble valencià a la lliure informació, a poder triar entre dues ofertes televisives.

El que no pot ser de cap de les maneres és l'enfrontament d'un govern amb tres de les quatre universitats, deixant, a més, els estatuts de la Universitat Jaume I de Castelló en suspens mentre no "rectifiquen" els articles que fan referència al "País Valencià" i el que diu "valencià, científicament llengua catalana", aprovats per la pràctica unanimitat dels membres del claustre d'aquesta universitat.

El que no pot ser de cap de les maneres és que una comarca com La Ribera, infradotada de serveis sanitaris, tinga per tota solució a aquesta carència l'hospital privat més car de tot el país.

El que no pot ser de cap manera és que un govern neoliberal intervinga i controle les caixes d'estalvi amb un 30% de la representació en la direcció.

El que no pot ser de cap de les maneres és que entiguen convertint aquest país en un femer, creant abocadors de residus, sense una política de reciclatge que aporte més solucions que la indemnització o les prebendes als pobles on s'està ubicant.

El que no pot ser de cap de les maneres és que ens demanen tranquil·litat i no crispació quan ens estan desfent el país.

Però el que no pot ser de cap de les maneres és que nosaltres no ens oposem amb fermesa a la nostra destrucció. Ω

Junta Directiva d'ACPV

EPII

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

Carrer de Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de Mallorca

el lleu de tots mereix un respecte FORA FUMS!

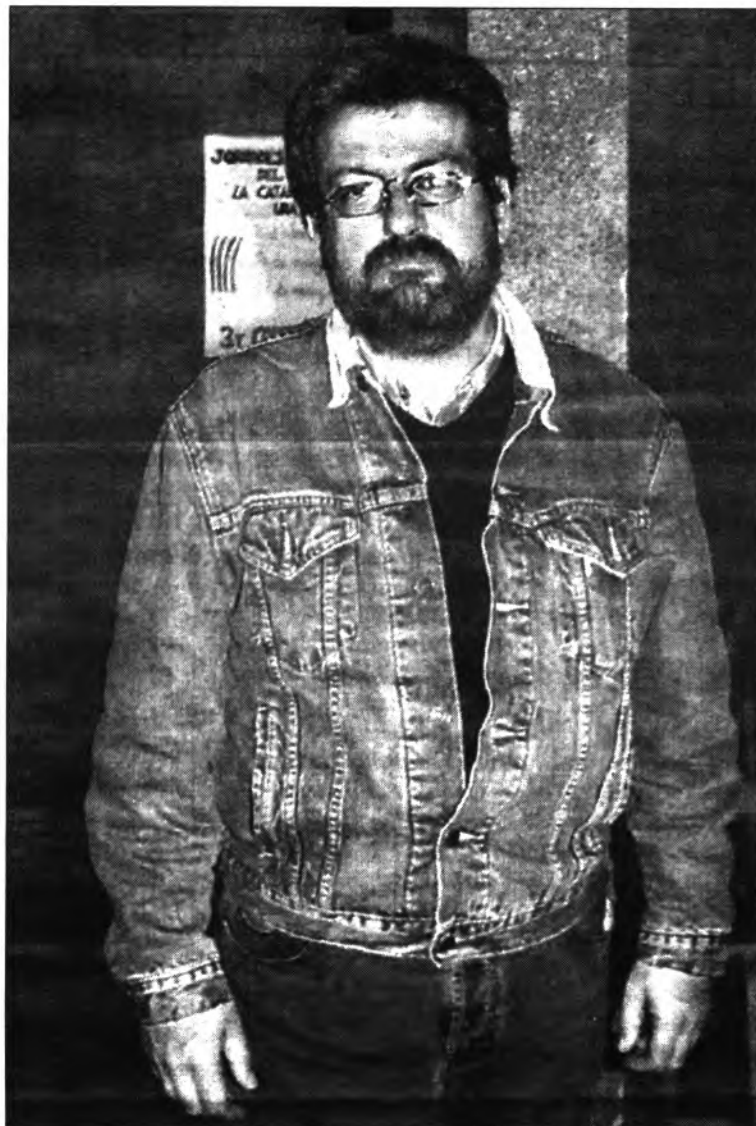

SERVIAUTO ARENAL S.A.

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

L'agitador polític Jaume Sastre va participar darrerament en el nou Congrés de Cultura Catalana a la vila costanera d'Arenys de Mar amb motiu de la primera jornada de psicologia dedicada a *La guerra psicològica*. El diari El Punt l'entrevistà per a conèixer més de prop la seva opinió des d'un punt de vista illenc.

Concentració antitaurina a Elx

ELX/VINALOPÓ.- El passat diumenge 9 d'abril, es va fer una concentració antitaurina davant d'una plaça portàtil a la ciutat d'Elx. La pancarta deia: "Qui vulgui sang, que es talli les venes", i es feien crits com: "Assassins", "Ignorants" i "Que el toro sigui l'alcalde". Mitjançant un escrit es va demanar la declaració d'Elx com a ciutat antitaurina. Ω

Contra-Infos 11/4/00

En motiu del 14 d'abril, Dia de la República, les JERC varem realitzar el següent mural a la paret de l'Escola d'Adults de Manacor, acte inclòs dins el programa de la Finestra Cultural organitzat per l'Ajuntament.

Les JERC lluitam per l'alliberament social i nacional dels Països Catalans i per la consecució d'un Estat federal republicà en el marc d'una Europa sense fronteres i d'una societat sense classes. Ω

Refranys

Bons consells

Això és el que ens donen els següents refranys. D'una manera força assenyada, ens suggereixen allò que cal fer en determinades situacions i també normes de conducta.

1. A bona son, no hi ha llit dur.
2. A camí llarg, passa curta.
3. A la casa que hi ha un vell, no hi faltarà un consell.
4. A la mort, ni témer-la ni buscar-la: cal esperar-la.
5. A la primera, perdó; a la segona, bastó.
6. A la tercera va la bona.
7. A les penes, punyalades.
8. A qui té males puces, no li vagis amb murgues.
9. A sant que no li tinguis devoció, no li facis oració.
10. Actua com cal, que amb la moneda que paguis et pagaran.
11. Al bé, buscar-lo; al mal, espantar-lo.
12. Al mal costum, trenca-li la cama.
13. Al pa, pa; i al vi, vi; i l'aigua, clara.
14. Al so que toquen, balla.
15. Amb paciència es guanya el cel.

NOTA: Aquest capítol consta de 141 refranys. La resta els podreu trobar en el llibre de propera aparició "5.000 REFRANYS DE NOSTRA TERRA" d'Arola Editors, del qual en soc l'autor. Arola Editors - Polígon Francolí, parcel·la 3, 43006 Tarragona - Telèfon 977.54.76.11 E-mail: arola@tinet.fut.es. Ω

SI T'HA
AGRADAT
AQUESTA
REVISTA NO
ET TALLIS I
TELEFONA AL

9
7
1
2
6
5
0
5

I LA
T'ENVIAREM
CADA QUINZE
DIES

25 d'abril - 11 de setembre, anem junts

Per la llengua i el territori

Quan el 25 d'abril de 1707 les tropes borbòniques comandades pel duc de Berwick derrotaven l'exèrcit de Carles III en Almansa, no només se'ls obriren les portes per envair i ocupar el País Valencià, tal i com van fer els mesos següents, sinó que queia al seu davant la primera de les defenses que possibilitaria ocupar Barcelona set anys després, un trist 11 de setembre de 1714. Només cal donar un cop d'ull al mapa per comprendre que, des de tots els punts de vista, militar, polític o lingüístic, el País Valencià és la part més exposada al perill de tota la nostra nació, i que el seu control és clau per dominar posteriorment el Principat i les Illes.

Ja en el segle XIV, el gran cronista Muntaner ho tenia ben clar: l'exemple de la mata de jonc ens ensenya clarament que dividits serem derrotats, però que units ningú no ens podrà vèncer. I aquest exemple segueix sent ben actual;

la lluita pels drets lingüístics i nacionals del Principat es dirimeix avui sobretot al País Valencià. Quan les Illes han encetat un camí de recuperació nacional des de l'angle institucional, quan a la Franja de Ponent el nou govern aragonès està tenint i tindrà en el futur efectes positius en la recuperació de la identitat compartida, en canvi l'actual govern valencià, ben al contrari, du a terme una política de separació conscient i volguda de la resta de l'àmbit nacional, buscant una despersonalització del País i la seva reducció a una autonomia regional més, sense cap personalitat específica.

Davant aquests fets, la col·laboració del Principat i les Illes amb el País Valencià no és només un deute de justícia i d'assumpció del dret nacional en tota la seva plenitud, sinó a més a més una necessitat. No cal ser cap especialista per

comprendre que 11 milions sumen més que 6 milions, i que un poble unit de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó té més força i més pes específic a Europa que un territori que només s'estén de Port Bou a les Cases d'Alcanar.

És en nom d'aquesta necessària col·laboració que us demanem la vostra presència massiva a València el dia 6 de maig, que volem que sigui una diada especial. Una diada que simbolitzi la voluntat que tots nosaltres compartim d'entrar plegats al segle XXI, de construir el nostre propi futur el llibertat. Perquè, ho tenim clar, JUNTS PODEM Ω

Acció Cultural del País Valencià

Per reservar autocars i entrades ja podeu posar-vos en contacte amb ACPV

Telèfons: 902 117 076 / 934 527 252 / 963 511 727

Rei me volen fer, i jo no ho vull ésser

Al segle XI, l'arxipèlag balear formava part de la taifa de Dénia. L'any 1076, la taifa veïnada de Saragossa ocupà i absorbí la part continental de la taifa denienca, però no la insular. Les illes quedaren a l'ou, i deu anys després (el 1086), un senyor que nomia Al-Murtada es proclamà emir de l'emirat independent de Balears. Només governà durant set anys, fins que va fer *cuec* l'any 1093. La gràcia del cas -i aquí és on volem arribar- és que el succeí Mubassir, una persona que no podia tenir un origen més humil.

Mubassir fou un esclau musulmà a la Barcelona cristiana, que un bon dia va ser portat per algú a Mallorca i el va regalar a Al-Murtada. Mubassir (persona meritòria i amb fama de ser molt fidel) aviat es guanyà la confiança d'Al-Murtada, fins al punt que, mort aquest, esdevingué el nou emir de Balears. (Tenim notícia d'aquestes peripècies gràcies al mestratge del professor Gabriel Ensenyat, a qui agraïm la informació).

Avui -tot i la teòrica democratització de l'estat espanyol- seria impossible que un esclau (i sense parentiu amb la família reial) succeís el monarca; també és molt improbable que una persona de tan baixa extracció social -l'equivalent actual d'un esclau potser seria un treballador temporal que ha trobat "feina" via ETT- arribi a ser ministre o president del govern. Per això ens permetem de suggerir que els musulmans illencs del segle XI eren més *republicans* que no es pensaven; ni l'ADN, ni la seva condició social, impediren a Mubassir erigir-se en la màxima autoritat de la taifa balear.

Avui, tot i el temps transcorregut (nou segles!), hem de sostenir una monarquia que es perpetua per via sanguínia, que ens ha estat històricament enemiga i que a més no hem votat, que ens representa doncs sense tenir cap mena de legitimitat electoral, i que nomena ministres a caprici -el de Defensa- ignorant el mandat de les urnes. Cal tenir els ulls molt entelats, o el cervell molt emboirat, per no adonar-se que vivim immersos en una anomalia democràtica, que la normalitat política està viciada per un element de distorsió (la monarquia) que té l'origen en el franquisme: fou el dictador qui decidí que el fill de *don* Joan es calçaria una corona -i que nosaltres el mantindríem i li pagaríem els capritxos (pisos, palaus, roba cara, iots, etc.).

La resta de la història és prou coneguda. El dictador estirà els potons el 1975 i s'inicià una transició a la democràcia basada en un *pacte* no escrit: els franquistes abandonaven pacíficament el poder i les forces democràtiques, a canvi, oblidaven el passat i renunciaven a passar comptes. El pacte només va ser parcialment complert, perquè ministres del dictador com Fraga Iribarne o batles del règim com Abel Matutes no volgueren retirar-se i continuaren en política -i encara hi són. L'altra part sí que complí: agafà un atac d'amnèsia, féu del franquisme un tabú i s'oblidà dels republicans que, els anys 1936-39, patiren presó, mort o exili per defensar la democràcia.

Però ha passat el temps, i aquell *pacte* ja no té sentit. Ara no en treim cap profit, d'oblidar, ans al contrari: l'oblit del nostre passat només ens lleva consciència de poble i ens debilita col·lectivament. Creim que ja és hora de superar aquelles renúncies de circumstàncies, normalitzar la nostra cultura política i reconciliar-nos amb el passat. Ara hem de poder dir, en veu alta, que no volem ser representats per ningú que no hagi estat elegit democràticament, i que per tant l'actual monarquia no té raó de ser.

Nogensmenys, si fort i no et moguis hem de mantenir un monarca, demanam que es garanteixi la igualtat d'oportunitats i que s'aboleixin els privilegis de sang, i que per tant es faci una convocatòria d'oposicions pública, lliure i oberta a tothom -i que es faci una baremació imparcial i objectiva dels mèrits al·legats. Nosaltres ja avançam que no ens hi presentarem, a les oposicions, perquè, si les guanyàvem, hauríem de renegar-nos com es renegava aquell heroi de rondalla: "rei me volen fer, i jo no ho vull ésser". Ω

Col·lectiu 'Felanitx per la República'

" Hassa Mazza"

VICENÇ DE SON RAPINYA

Quan es fonen els llums del Teatre, és quan unes persones (actors) trameten a d'altres éssers, (públic) uns sentiments els quals, sorgeixen a l'exterior des dels racons més íntims dels seus cors d'actor, transformant-los en una barreja d'Il·lusió, Màgia, i Paraula. D'això es tracta, de fer arribar al públic en general, i de forma molt particular al jovent, la grandesa de Les Arts Escèniques. Sortosament aquest és el cas de l'IES MADINA

esment a aquests mots perquè si bé a la dita obra en qüestió, hi són presents certes situacions quotidianes de la nostra vida social. Així com també, un variat i fins i tot, pintoresc ventall, de la fauna urbana de la nostra societat, d'avui. On ELS PIJOS formen part indispensable, amb el dret, que com a tals els confereix poder ocupar un lloc, entre el mobiliari urbà, no més important com a ho pugui tenir una paperera, o el banc d'una Plaça, on la gent s'hi asseu per prendre el sol. El seu migrat llenguatge és fonèticament intel·ligible, es redueix

Instantània de "La pela és la pela" en l'escena titulada Art

MAYURCA. A la populosa barriada de S'ESCORXADOR de Ciutat. Els quals, amb el seu muntatge col·lectiu propi; LA PELA ÉS LA PELA, a més de fer-nos passar una estona agradable, a tots els qui hi varem poder assistir, també vol ser un clam d'atenció i també, com a no de justícia, envers la forma en la qual, no diré la gent gran, però si madura per una equívoca regla de tres en que tendeixen, a classificar de forma generalitzada, a tot el jovent com a PASOTAS, i encara més greu si cal, encolomant-los el Sant Benet de PIJOS, faig

en una mena de crit de Gavina. Del qual tan sols hom pot captar com un mot semblant en àrab, però que no ho és. HASSA MAZZA! Resumint: Malgrat l'Excepció que trenca la regla Els nostres joves avui en dia, no tenen un perquè d'emmirallar-se dins un mateix espill, doncs com es pot veure, mostra palesa en tenim amb aquest jovent de l'IES MADINA MAYURCA, els quals dins el seu àmbit quotidià i lectiu, donen fe que molts joves són ben responsables a la nostra societat. Tan o més si cal, que els seus propis progenitors. Ω

Dites sobre el most

A l'agost el raïm ja posa most.

A l'agost ja hi ha most.

A l'agost recull el most.

A qui ven la llana per la tosa, el blat per l'agost i el vi en most, ja li poden dir boig.

Aigua d'agost, mel i most.

Aigua d'agost, ni vi ni most.

Aigua d'agost: safrà, mel i most.

Amb un bon trago de most es torna l'ànima al cos.

Darrers d'agost, a prop del most.

Des del setembre fins a l'agost, deixa el vi vell i deixa reposar el most.

El juliol no se'n va sense verol, i l'agost, sense most.

El maig gemat fa el bon blat i l'agost fa el bon most.

El qui plega fosc no trepitja el most.

El raïm d'agost, pel setembre most.

El sol d'agost fa oli i fa most.

El vi d'agost no fa bon most.

Els escaldats d'agost, són dolents pels camps i pitjors pel most.

Els madura l'agost i el setembre se n'emporta el most.

En agost, bull la mar i bull el most.

En agost, ni dona ni most.

Juny, juliol i agost, ni dones, ni carn, ni most.

Juny, juliol i agost, ni dones, ni cols, ni most.

L'agost ho eixuga tot, menys el most.

L'aigua d'agost fa espès el most.

L'aigua d'agost, la meitat per l'oli i la meitat pel most. Ω

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE (Les lluites del segle XXI)

Literatura catalana i lluita antifeixista: Núria i la glòria dels vençuts (II)

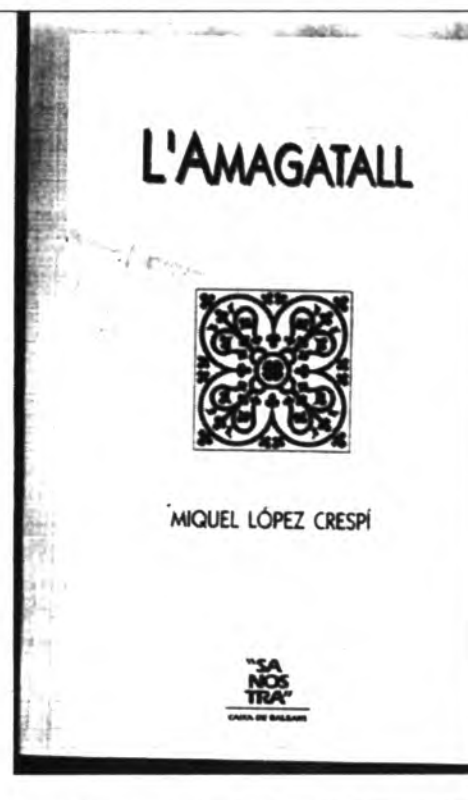
MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Josep Massot i Muntaner desmunta d'una manera brillant la falsa història escrita pels "intel·lectuals" del feixisme

Josep Massot i Muntaner explica en el seu article "Dues mexicanes al desembarcament de Bayo" que va ser quan preparava els seus estudis sobre Georges Bernanos quan començà a interessar-se a fons per les cinc infermeres capturades pel feixisme el setembre de 1936. En el número 999 de la revista Perlas y Cuevas ho narra d'aquesta manera: "Georges Bernanos, a Les Grands cimetières sous la lune, fa referència de passada a tres al·lòtotes d'origen mexicà, presoneres a Mallorca, que 'un pobre religiós' va confessar i que 'considerava sense malícia'. Per aquest motiu, va demanar al 'general italià' que durant els 'quatre' primers mesos de la repressió a Mallorca era 'el primer responsable' de les 'matances' en curs -és a dir Arconovaldo Bonaccorsi, conegut per 'conde Rossi' a tota l'illa- que en respectàs la vida. 'Entesos -va respondre el comte que es disposava a posar-se al llit- ho consultaré amb el coixí', i l'endemà al matí, les féu matar pels seus homes".

Aquest article de Josep Massot i Muntaner és d'una importància decisiva per arribar a copsar totes les mentides que durant més de seixanta anys va bastir (i basteix encara!) la reacció contra els voluntaris republicans que vengueren a lluitar a Mallorca. Les cinc infermeres, les milicianes membres de diversos col·lectius d'esquerra, varen ser presentades pels "intel·lectuals" del règim feixista (Ferrari Billoch, el mateix Llorenç Villalonga, que tant contribuï amb els seus articles llegits per la ràdio i amb la seva acció pràctica a aguditzar l'odi envers l'esquerra i la cultura catalana) com a simples prostitutes, degenerades sexuals provinents del "barrio xino" barceloní que calia exterminar talment un pagès extermina les rates o els escarabats. Amb mentida sobre mentida, difamació rere difamació, s'anà bastint la "història" feixista damunt la guerra civil!

Josep Massot i Muntaner des-

Núria i la glòria dels vençuts juntament amb Estiu de foc (Columna Edicions) i L'Amagatall (Col.lecció Tità de Sa Real) conformen una trilogia d'obres referents als esdeveniments de la guerra civil a les Illes.

munta d'una manera brillant la falsa història escrita pels "intel·lectuals" del feixisme. Explica en l'article abans esmentat: "Entre les cinc infermeres de l'expedició de Bayo... hi havia dues germanes d'origen mexicà, Daria i Mercè Buxadé i Adroher, filles de Joan Buxadé i Adroher, català de Santa Coloma de Farners, que als vint anys anà a Cuba a fer fortuna i poc després es traslladà a Puebla de Zaragoza (Mèxic), des d'on es casà per poders amb Maria Adroher, natural també de Santa Coloma de Farners... Daria Buxadé era nada a Puebla de Zaragoza el 23 de desembre de 1913, i la seva germana Mercè nasqué al mateix indret el 25 d'abril de 1918". I concretant encara més, l'historiador afegeix: "En esclatar la guerra civil, Daria i Mercè eren infermeres de la Creu Roja i es presentaren voluntàries per anar a Mallorca, on havien de tenir un tràgic final. Trobam el seu nom moltes vegades al diari d'una milicià anònima que ha estat publicat diverses vegades -per exemple al meu llibre El desembarcament de Bayo a Mallorca-, i que fou difós a Itàlia

precisament pel 'conde Rossi', que en tenia una còpia. Aquest diari les anomena 'Mercedes' (o 'Merche') i 'Daria' (a vegades per error, 'María'), i en parla sempre amb afecte, com unes infermeres abnegades i disposades a tot per ajudar els malalts i els ferits; Daria fins i tot tocava el piano, com la mateixa autora del diari, per entretenir-los".

Eren (les milicianes assassinades pels feixistes) infermeres de la Creu Roja barcelonina, dones d'una gran cultura (si tenim en compte l'època: tocaven el piano), unes professionals de la sanitat, en paraules de Massot i Muntaner, "abnegades i disposades a tot per ajudar els malalts i els ferits"

Vet aquí com Josep Massot i Muntaner deixa ben aclarit qui eren les infermeres violades i assassinades pels feixistes a Mallorca després del reembarcament de l'expedició de Bayo. Ni eren prostitutes, ni era gent procedent del lumpemproletariat. Tampoc no eren aquelles "bèsties salvatges" (en paraules de Ferrari

Billoch); o analfabetes arrossegades per tèrbols instints sexuals, partidàries de l'"amor lliure", lesbianes sense escrúpols, diables reencarnats en figura humana, com es predicà durant anys des de totes les trones de les Illes. Eren simplement infermeres de la Creu Roja barcelonina, dones d'una gran cultura (si tenim en compte l'època: tocaven el piano), unes professionals de la sanitat, en paraules de Massot i Muntaner, "abnegades i disposades a tot per ajudar els malalts i els ferits".

És aquesta abnegació, el romanticisme revolucionari d'una joventut que volia acabar amb les injustícies, que volia bastir un món millor per als treballadors, el que segurament impulsà les Daria i Mercè a presentar-se voluntàries demanant la inscripció en les files de les forces que marxaven cap a les Illes. En carta dirigida a Josep Massot i Muntaner (11-II-1998), Josep Alsina, cosí de les infermeres, creu que influí en aquesta decisió el record dels fets de

la Revolució mexicana: "Alguna vegada els havia sentit fent memòria d'aquells guerrillers mexicans que havien fet la Revolució. ¿No és possible que, visquent aquella exaltació dels primers moments, es sentissin identificades amb les revolucions mexicanes i amb la seva joventut s'engresquessin per anar d'infermeres?"

És perquè sempre he pensat que era aquest i no un altre l'esperit d'aquella generació heroica que ho donà tot per la causa de la llibertat i per l'emancipació de la humanitat, pel que vaig considerar un deure retre aquest homenatge a les cinc infermeres assassinades pel feixisme. En el fons el seu món, el món de les revolucionàries executades pel feixisme a Manacor l'any 1936, era el món del meu pare, el combatent anarcosindicalista Paulino López Sánchez, i dels meus oncles José i Juan López. Uns amb els confederals, altres amb els comunistes, combatien, ben igual que Daria i Mercè,

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VI LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al **971 26 50 05**

per una societat més justa, per un món sense explotats ni explotadors. I era -i és!- aquest món el que sempre m'ha interessat servir, reconstruir, novel·lar. D'aquí neixen Estiu de foc (Columna Edicions, 1997) i Núria i la glòria dels vençuts (Pagès Editors, 2000).

L'absurditat de les afirmacions de quatre "exquisits" i comissaris d'anar per casa que, sentint-se tan "genis", tan "especials", neguen qualsevol possible influència literària i social en les seves obres

Corregint les proves de Núria i la glòria dels vençuts, la novel·la que acaba de publicar "Pagès Editors", pensava, tot fent memòria dels orígens de la meua vocació literària, en els novel·listes que més m'impactaven en un temps no tan llunyà. I, en repassar l'estudi de Joan Fuster Literatura catalana contemporània (pàg. 333), m'adonava de l'absurditat de les afirmacions de quatre "exquisits" i comissaris d'anar per casa que, sentint-se tan "genis", tan "especials", neguen qualsevol possible influència literària i social en les seves obres.

Vivim en un món determinat a què ens hem sumat en néixer: la nostra existència consta d'una sèrie d'influències (començant per la llengua) que ens socialitzen, i a partir de les quals desenvolupem la personalitat. Així doncs, en literatura, com en qual-

Josep Massot Muntaner.

sevol altre aspecte de la vida, les influències, quan se saben pair, no són perjudicials per a l'escriptor. Ben al contrari, van formant els fonaments del que, en un futur més o manco llunyà, arribarà a ser el món personal i intransferible de l'autor. Sense una adequada assimilació del

millor que han fet els intel·lectuals que ens han precedit, poca cosa podrem fer. Deia Joan Fuster, parlant d'alguna de les influències que tingueren els més grans dels nostres autors: "Sobre Rosselló-Pòrcel 'influïren' Jorge Guillén i Pedro Salinas, i potser Lorca; Salvador Espriu

mirà cap als grans autors del Barroc castellà -Quevedo, Gracián-, i cap a algun modernomenys 'torturat', com Valle-Inclán. Diguem, de passada, que, en el desplaçament de l'Escola Mallorquina, que el mateix Rosselló-Pòrcel encapçala, l'ingredient castellà -García Lorca i Alberti, sobretot- exerceix un bon paper d'estímul: així, en Bernat Vidal i Tomàs, en Jaume Vidal i Alcover, en Blai Bonet. Un altre factor constatable és la influència de la literatura nord-americana, fins aleshores poc advertida. Agustí Bartra deu molt a Walt Whitman, i sobre Manuel de Pedrolo i els novel·listes de la seva edat i posteriors se sentirà l'exemple de la narrativa nord-americana: de Faulkner, de Hemingway, de Steinbeck, de Caldwell".

Aquestes reflexiones em vénen al cap com a conseqüència de la publicació de Núria i la glòria dels vençuts, que, juntament amb Estiu de foc (Columna Edicions) i L'Amagatall (Col·lecció Tià de Sa Real), conformen una trilogia d'obres referents als esdeveniments de la guerra civil a les Illes.

Cap a mitjans dels anys seixanta, començam -just acabats de sortir de l'adolescència i juntament amb les primeres detencions per part de la Brigada Política del règim franquista- la recerca de les nostres arrels literàries. Aleshores era més fàcil trobar material en castellà d'autors represaliats pel feixisme que llibres

en català. És llavors (mitjans dels anys seixanta) quan anam ensopant amb la història que ens negaren els mestres i intel·lectuals al servei de la mentida i la mistificació.

Tot és útil per a retrobar la cultura negada per la dictadura: llibres comprats a les golfes de les llibreries, revistes publicades a l'estranger, programes de la BBC de Londres, Ràdio París, Ràdio Espanya Independent, Ràdio Moscou o les converses amb intel·lectuals i excombatents antifeixistes que visqueren els anys de la República i de la guerra civil, serveixen per anar bastint els inicials fonaments de la nostra visió literària.

Aleshores ja sabem qui restà amb el franquisme, qui visqué a recer de la reacció més extremada, qui s'embutà les mans fent patir el nostre poble (atiant la repressió, escrivint contra Catalunya i contra l'esquerra, essent aferrissats enemics del nacionalisme català en nom de l'inatacable nacionalisme imperialista-etnòcida espanyol). Ja sabem qui són "intel·lectuals" franquistes com Joan Estelrich, Ferran Valls i Taberner, Manuel Brunet, Llorenç Villalonga, Josep Pla o Josep M. de Sagarra. Recordem, a tall d'exemple, la col·laboració activa amb el franquisme, Hitler i Mussolini, d'un Llorenç Villalonga a les Illes o d'un Joan Estelrich des de França, quan la guerra i, posteriorment, en temps de l'ocupació alemanya. Ω

L l e n g u a i c u l t u r a

PER XAVIER ANDREU I PRAT

(Retalls del seu article dins Quaderns Catalunya lliure, pp. 6, 7 i 8)

Els catalans patim d'un fals progressisme: preferim defensar qui considerem més dèbil que no pas esbrinar qui té raó. Els immigrants són considerats com a pobres criatures que han vingut a casa nostra, i estem, per tant, obligats a dotar-los d'allotjament, seguretat social, educació, treball i defensa jurídica. Tot això és perfectament raonable. Però no ens veiem capacitats per a demanar-los res a canvi, no ens sentim prou segurs d'exigir-los respecte i comprensió envers els trets característics de la nostra nació: la llengua i la cultura.

És una fal·làcia definir com a català qui viu i treballa a Catalunya. Segons aquesta definició, els elements de les forces d'ocupació, siguin militars, policies, jutges o ensenyants són o s'han de considerar automàticament catalans, i això és absurd. Cap nació ocupada no pot considerar connacional un ocupant.

Quan manca un poder polític real, les vies d'integració no són fàcils. Tanmateix, en el cas català, la llengua és l'element primordial. Podem dir, respecte als immigrants, que «no és català qui viu i treballa a Catalunya sinó qui té voluntat d'integració». Segons Fuster: «És català qui parla català, o, a tot estirar, qui, sense parlar-lo, creu que ha canviat de nacionalitat, de societat, de món.»

La cultura dels Països Catalans és la cultura catalana. I, malgrat que respectem les cultures dels nou vinguts, no podem accep-

tar un colonialisme cultural, com tampoc no acceptem el colonialisme occidental envers les cultures indígenes d'altres llocs del planeta.

Qui defensa la multiculturalitat, realment defensa la segregació, la creació de ghettos on els immigrants no tinguin cap possibilitat real d'integració. [...] La multiculturalitat és una forma de racisme progressista per a crear divisions dintre la societat, impeding la integració dels immigrants en la comunitat nacional catalana.

Un immigrant desplaçat de la seva terra, que sols conservi uns referents folclòrics del seu poble i que no tingui cap possibilitat d'integració al país on ha anat a treballar, és una eina de treball perfecte, una mà d'obra poc qualificada però dòcil.

Als immigrants de casa nostra no els demanem pas que abandonin la seva cultura, però sí que els exigim que, si volen ser considerats catalans, s'integrin a la nostra comunitat. Altrament, no deixaran mai de ser uns marginats que sols serviran com a carn d'explotació per part dels qui sempre se n'han aprofitat.

Volem uns Països Catalans ca-ta-lans, on, sense marginar ningú i respectant les cultures d'origen dels nous catalans, s'exigeixi a tothom qui vulgui pertànyer a la nostra comunitat que s'integri en el nostre projecte nacional i que respecti les nostres lleis, costums, cultura i llengua. Ω

Obstacles per a Mary Robinson a Txexènia

Hem viscut el terrible conflicte que ha assolat Txetxènia amb una distància extraordinària, molt superior a la distància que puguem tenir, per exemple, en relació a Bòsnia o a Kosovo. Algú podria pensar que es tracta només d'una qüestió de distància geogràfica, però algunes dades ens permeten de sospitar que no és així. Per exemple, vàrem viure amb una intensitat molt superior el conflicte que va tenir lloc a Iraq, a principi de la dècada dels norantes. Quan els Estats Units atacaren aquell país, després que hagués envaït Kuwait, immediatament es posaren en marxa tota una sèrie de ressorts socials en contra de la guerra. Va aflorar immediatament l'antiintervencionisme, i es posaren de manifest, ben aviat, els desastres de la guerra, que involucraven bàsicament els més poderosos. Vàrem viure, doncs, la guerra del Golf com quelcom molt pròxim, malgrat que la distància geogràfica és semblant a la que ens separa de la zona caucàsica.

És possible que una part de la deixadesa occidental en relació a la guerra de Txetxènia hagi provingut del fet que molta gent, entre nosaltres, ve a considerar aquesta guerra com un afer intern de la ja inexistent (però existent en moltes consciències) Unió Soviètica. O un afer intern de Rússia, si volem fer una adaptació de llenguatge del tot necessària. En qualsevol cas, partint d'una o altra perspectiva, un afer intern. I la tendència és que en els afers interns hom no s'hi pot ficar, malgrat que s'estén cada vegada més la sensibilitat que diu que si la injustícia abasta enllà de les fronteres la capacitat per fer justícia hauria de tenir exactament les mateixes dimensions. Com que es

tracta d'un afer intern, devia existir en el subconscient de molta gent, ja s'ho faran, ja s'ho arreglaran, si és que té remei.

Ara, finalment, hi ha observadors internacionals a la zona del conflicte, amb Mary Robinson al capdavant. Els resultats de la seua volta per Txetxènia no poden ser més decebedors. Han pogut comprovar la situació en què es troben milers de persones desplaçades als camps de refugiats de les repúbliques veïnes. Allí ha pogut circular amb un mínim de profusió la informació que els observadors internacionals necessitaven. Al l'interior, en canvi, tot han estat obstacles per part de les autoritats russes. No han permès, per exemple, que Robinson visités les presons, ara que es troben plenes de presoners de guerra i ara que, presumiblement, s'hi respecten menys que mai els drets humans.

De fet, Rússia és un país massa poderós com perquè la comunitat internacional pugui anar a ficar el nas en els seus assumptes. Fins i tot quan aquest posa en qüestió el dret dels txetxens a decidir democràticament el seu futur, o quan es cometen barbaritats de tot tipus en contra del conjunt de la població (militar, però; sobretot, civil) d'aquella república caucàsica.

Si no es pot fer més cosa, almenys un país que es permet guerrear sense aturador contra els veïns més dèbils, que es permet el luxe demoníac de sotmetre'ls i d'explotar-los, i que passa olímpicament dels drets humans dels seus habitants, hauria de rebre una dràstica reprova internacional. Que aquest paper en sigui un modestíssim gra d'arena. Ω

BERNAT JOAN I MARI

CRÒNICA POLÍTICA DE LA TRANSICIÓ

La preautonomia balear (III)

A mitjans de 1978, sectors de la nostra societat ja veien que - passada l'eufòria del 29 d'octubre de 1977- els "nostres" parlamentaris no es proposaven anar avançant de veritat pel camí del nostre autogovern. Ben al contrari, es tractava precisament de cremar les expectatives de la gent que aquell octubre havia sortit il·lusionada al carrer. Els pactes i el consens entre AP, PCE, PSOE i UCD, es feien d'esquena del poble, sense comptar amb la seva participació i mobilització. Expressió d'aquest descontentament popular cada vegada més accentuat és la sèrie de Cartas al director que durant tot l'any 1978 van anar sortint en els diaris de Ciutat. Una d'aquestes, prou significativa (la signa Toni Siquier), és de data 2-VI-1978, i la va publicar Última Hora amb el títol: El Pacte Autòmic: una vergonya pel nacionalisme. Vegem què diu, i veurem l'estat d'ànim de molta de gent en aquells moments cabdals per a la nostra història: "Aprofit la seva secció oberta a tota mena de suggerències per a explicar-li un poc el desànim que navega per dins del cor de tots els nacionalistes mallorquins.

Com vostè pot veure ben clarament, d'ençà aquell 15 de juny [de 1977] en lloc d'anar avançant, el nacionalisme mallorquí com a tasca de retrobament de la nostra identitat històrica i autogovern no ha fet més que retrocedir i retrocedir. Els resultats electorals varen demostrar com el nostre poble encara estava -i està- colonitzat per la TVE i per l'imperialisme centralista. Però, com deia abans, les

coses en lloc d'anar cap endavant, van cap enrere com els crancs.

Ara mateix, aquests darrers mesos, hem assistit a l'espectacle lamentable de veure com els partits que es diuen nacionalistes -i jo vaig votar el PSI- en lloc d'esser conseqüents amb la seva doctrina han anat de cul rere UCD i els altres espanyolistes -PSOE.

Encomptes de tirar cap endavant un procés seriós d'unitat dels nacionalistes mallorquins, com diu molt bé el PSI a Debat, es perd el temps miserablement provant de convocar unes forces que ja tenim ben clar no faran res per la nostra terra. Són forces manades des de Madrid i a més moltes d'elles representen el feixisme d'abans del 15-J (UCD) i altres tenen una clara obediència forana (PSOE). El partit d'en Carrillo, a les Illes, s'ha posat lo de la IB per a fer el paperet nacionalista.

Jo no acab d'entendre què es

pot esperar d'aquesta gent. O és que no està clar per a tots els nacionalistes què volen i on van? El franquisme... ha estat mai nacionalista? Per què, doncs, es confia en UCD en lloc de denunciar-los al poble? El mateix partit d'en Carrillo... no ha dit que la seva política es el "consenso" [amb AP i UCD]? "Consenso" amb els centralistes i franquistes. Llavors... què esperam que facin?

I ara mateix assistim al lamentable espectacle de la convocatòria -per part dels franquistes d'ahir i els centralistes- del Pacte. I els que s'anomenen nacionalistes (PSI, OEC, PNM, etc) l'únic que saben fer és anar a escoltar i donar encara més, carta de credibilitat, a aquests enemics de tot lo nostre que tan bé coneixem. És o no, tot això, una gran vergonya per Mallorca?

Jo crec que la solució està un poc en l'alternativa que avui deia l'Agrupació d'Inca del PSM-PSI a

Debat: unir-nos tots els nacionalistes de Mallorca. Encara es pot anar cap a aquest procés. És l'única manera de salvar el nostre poble". I finia la carta dient: "Esper que aquestes retxes ajudin a aquesta unitat dels nacionalistes socialistes i autogestionaris i no facem mai més de criats dels nostres colonitzadors".

Josep M. Llompart, que no veia gens clar les dilacions del Pacte Autòmic, em convidà a escriure a la secció que tenia en el diari Última Hora, "La Columna de Foc". Oferiment que vaig acceptar ben de grat perquè, en aquelles alçades de la reforma, eren pocs els mitjans que se'ns oferien als esquerrans mallorquins. Com ja he explicat amb detall a L'Antifranquisme a Mallorca (1950-1970), les activitats de lluita pel nostre alliberament nacional i de classe, quan no eren criminalitzades per la premsa oficial o els servils i lacais

a sou de la "unió sagrada" anticomunista i pro-monàrquica (AP, UCD, PCE, PSOE), eren silenciades olímpicament o desvirtuades a fons. Poques o nul·les informacions damunt el moviment assembleari i anticapitalista promogut per OEC; no res del nostre treball a barris, on la direcció del nostre Front de Moviment Ciutadà (Francesc Mengod, Jaume Obrador, etc) havien creat les primeres associacions de veïns de Ciutat i encapçalat les primeres lluites ciutadanes en contra del feixisme i el capitalisme; silenci absolut damunt la reorganització del moviment obrer a l'hosteleria, la sabata, la fusta; no res pel que fa a la creació d'Unió de Pagesos de Mallorca (on homes com el santamarià Gori Negre hi feien un paper destacat; silenci damunt les activitats de les Plataformes Anticapitalistes d'Estudiants; tampoc no existíem ni a Sanitat, ni a pobles; a Menorca, l'OEC era una força determinant i també planava el silenci damunt la nostra lluita. No és estrany que actualment els historiadors propers al PCE, persones, en definitiva que no visqueren aquells esdeveniments, ara, consultant els diaris de l'època o parlant solament amb protagonistes d'un partit (especialment partidaris del carrillisme illenc) es pensin que tot a Mallorca, dins del moviment obrer i popular, fou obra dels antirepublicans partidaris de la monarquia i de la "sagrada unitat d'Espanya". Vet aquí una més de les misèries de la transició!Ω

Miquel López Crespí

Judicialització contra la Normalització del Català

El mes passat vàrem assistir, a Eivissa, a un judici esperpèntic (no se m'acut cap altre qualificatiu) contra l'edifici Juan i Eduvigis Sánchez, director i cap d'estudis del C.P. Puig d'en Valls respectivament, per la seua actitud de defensa del que estableix el Projecte Lingüístic de l'escola de la qual ocupen els principals càrrecs directius.

Ara, a un nivell més ampli, hem assistit a l'inici del procés en contra de Lluís Erola, rector de la Universitat Rovira i Virgili, de Tarragona, per un incident que -quina casualitat!- també va ocórrer fa dos anys, i també ha trobat qui des d'un jutjat li donàs audiència. L'incident pel qual jutjaran Erola és significatiu: d'acord amb el que estableixen els estatuts de la Rovira i Virgili -del

tot coincidents en aquest punt amb el que s'estableix a la Universitat de les Illes Balears-, les proves d'accés a la universitat s'han de repartir als alumnes en llengua catalana (llevat que aquests hagin estat exempts oficialment de l'avaluació de la nostra llengua). En aquest cas, doncs, cap professor, pel seu compte no pot canviar la normativa, atenent a cap altra normativa. Així, quan la professora Josefina Albert va decidir, pel seu cantó, passar proves en espanyol a tots els alumnes que n'hi demanaren, incomplí allò que estableixen els estatuts de la seua universitat. En conseqüència, hom entendrà de seguida que el rector va actuar correctament en apartar la professora incomplidora del tribunal de selectivitat.

Ella, emperò, no va deixar les coses aquí, sinó que va recórrer immediatament -a qui si no?- a un advocat de Convivència Cívica Catalana (una organització que té prou relació amb els "cívics" d'Eivissa que decidiren donar una maneta en contra de la normalització lingüística a l'escola de Puig d'en Valls), que ha portat les coses a judici. Sorpren, com en el cas d'Eivissa, que la cosa tiri endavant i que ara el rector es vegi abocat a un judici (com a fiança per al qual ara mateix ja ha hagut de dipositar un milió de pessetes!).

Els estudiants i el professors de la universitat tarragonina ja s'han manifestat en contra del procés i comencen a preparar mobilitzacions. La comissió de cultura del Parlament de Catalunya,

per la seua banda, també ha fet pública una declaració institucional de suport a l'equip de govern de la Universitat, amb l'únic vot contrari -podia anar d'altra manera?- del Partit Popular. S'espera també que la resta d'universitats dels Països Catalans se solidaritzin amb la universitat de Tarragona.

El més greu de tot plegat és que els jutjats donen audiència a temes que mai de la vida no haurien d'arribar a judici. L'entrebancament personal que suposa anar a judici -encara que es guanyi- per una cosa tan elemental i d'altra banda tan increïble mai no hauria de poder afectar ningú. Qui rescabalarà els mestres del Puig d'en Valls o l'equip de govern de la Rovira i Virgili de les males estones passades i dels mal de caps

que, injustament, han hagut d'aguantar pel sol fet de realitzar la seua feina? Quan prendran consciència els jutjats que no es pot obrir cap procés contra ningú pel simple fet de complir el Projecte Lingüístic de Centre o els Estatuts de la Universitat?

No bastarà que la senyora Garcia Moreno o la senyora Albert paguin les costes del judici. Només faltaria que els professionals de l'ensenyament que treballen per normalitzar-hi la llengua a més haguessin de desembutxacar diners! S'hauria de buscar el sistema de rescabalar-los per la tensió innecessària i per les molèsties ocasionades. Ω

BERNAT JOAN I MARÍ
President d'ERC-Balears i Pitiuses

LLIBRES QUE CAL LLEGIR

Editorial Moll publica Revolta (Col·lecció "La Balanguera")

PER ANTONI VIDAL FERRANDO, ESCRIPTOR

Me'n record de la primera vegada que vaig conèixer personalment Miquel López Crespí. Era pel gener del vuitanta-sis, durant la proclamació dels premis Ciutat de Palma. Gràcies a la benevolència del jurat, del qual ell havia estat membre, jo havia guanyat el de poesia. Abans que qualsevol me'l presentàs, aquella nit, ingènuament, m'imaginava que en Miquel devia ser un d'aquests personatges de moda que no es poden treure de sobre els admiradors. No endebades podia ostentar la doble condició d'escriptor i de líder de la resistència contra la bèstia negra de la dictadura. En certa manera, jo el veia com el paradigma de tot el que a mi, m'hagués agradat ser. No sé com, el seu mite es mantenia incòmode en algun dels últims reductes de la meua innocència, quan el nou ordre ja havia deixat ben clar que no posava missions per l'altruisme ni per l'intel·lecte, sinó per la hipocresia i la mediocritat.

Vàrem congeniar ràpidament com el que érem: dos fills d'un temps, i dos fills del poble. Crec que ens vàrem fer amics per això. Jo també podria ser l'autor d'aquells versos d'Els poemes de l'horabaixa en què López Crespí intenta "escriure amb la ràbia dels pares / que van perdre la guerra / l'aroma salabros del vent". En canvi, no crec que ho pogués ser d'una nòmina de llibres com la que ha anat publicant. Quan aixec els ulls, i veig els seus títols arreglats en els prestatges de la biblioteca, sent el vertigen de l'altura literària i humana d'un dels escriptors més autèntics que he conegut. Si aquí hi ha cap secret, deu ser la força que dóna la fidelitat amb un mateix. Després d'haver guanyat més de dos-cents premis, i d'haver cultivat tots els gèneres literaris, Miquel López Crespí pot afirmar, amb Leonardo Sciascia, que sempre ha escrit el mateix llibre: aquell que ja escrivia quan feia seva la història dels derrotats i dels heterodoxos de tots els temps, segons paraules de Mateu Morro.

Precisament, és el que torna succeir a Revolta, el seu últim poemari [de propera aparició aquesta tardor]. Feia estona que no havia llegit versos tan contundents. Amb una economia de recursos admirable, amb un llenguatge tan transparent com el vi bo o com el solo d'una gota de pluja, sense altre adorn que el de la sinceritat i el de l'ambició literària, López Crespí

ens ha ofert un dels textos més químicament purs i més colpidors de la poesia catalana actual.

Revolta és un homenatge als poetes xinesos que deixaren escrit amb quins estralls ha anat avançant el curs de la història. Té la mateixa claror, la mateixa profunditat, la mateixa dinamita, el mateix ànim de viatjar pels laberints del cor de l'home que tingueren Zheng Yue, Libo o Wang Shizhen. Miquel López Crespí fa ressuscitar la veu d'aquests mestres, i de molts d'altres, per recordar-nos que, més enllà de les cultures, de les geografies, de les estirps, hi ha una fatalitat universal que perdura. Mils d'anys de civilització no han pogut acabar amb les fronteres, amb les intrigues, amb els mandarins, amb la guerra, amb el servilisme, amb la ignorància, amb les lleis injustes, amb les camarilles, amb la manipulació de les consciències.

El tema de Revolta és la mateixa història, tots els mals que han anat emergint d'una manera cíclica des de l'episodi de les caveres, i que tenen un denominador comú: el poder. Darrere el seu estigma, s'hi oculten les càrregues de la cavalleria, els excessos dels recaptadors d'impostos, la caputxa del botxí, els decrets exterminadors, els tresors dels palaus i dels temples, l'estratègia de les espases, les teranyines del dogma, les biblioteques imperials, les obres faraòniques, els artistes de la cort, la sang que fan córrer els mercenaris i la soldadesca. Tot ben vigent, com la indefensió humana.

No cal ni dir de quin costat està l'autor del llibre. "Ningú no valora la saviesa del pagès, / del pescador, / de la vella que coneix la utilitat de les herbes del bosc", ens diu. Però ell sí. Ell no és dels que obliden fàcilment els orígens. Ni dels que prosperen a costa de claudicar. Per això, a hores d'ara, encara pot escriure: "Mai de ma vida... / ...al casament de les princeses / he fet de bufó / recitant versos a les joies / que porten al coll. / ¿Com volíeu, / doncs, / que em fes mereixedor de les deixalles / que cauen de la taula dels amos?".

És una sort tenir amics que ens ajuden a fer camí pels blancs i negres de la literatura i de la dignitat personal i col·lectiva. Mentre existeixin creadors com Miquel López Crespí existiran possibilitats.Ω

Hem renunciat a la nostra catalanitat?

Els humans no sempre ens veiem en cor d'encarar-nos a experiències desagradables. La por a l'enfrontament, posem per cas, genera comportaments d'evitació. Quan ens sentim desvalguts de forma sovintejada, una sensació d'inutilitat, d'impotència i de derrota ens envaeix. Una sensació que,

en el fons, ens convida a l'abnegació, la resignació i el silenci. I encara que en algun moment la situació permeti el redreçament de la nostra dignitat, no ens molestem a intentar-ho. No fer cap esforç davant d'un maltractament personal és una manera d'aprendre a ser éssers passius i indefensos. I, per

tant, de renunciar a nosaltres mateixos.

Des de fa, pel cap baix, tres segles, la gent dels Països Catalans hem estat sotmesos reiteradament a una sèrie d'estímuls negatius pel fet de gaudir d'uns trets identificatius propis: la llengua i la cultura que ens agermana des d'una comarca d'administració murciana (el Carxe) fins a un estat pirinenc (Andorra) i una ciutat de l'illa de Sardenya (l'Alguer).

Encara avui, en molts cercles de la societat espanyola, la catalanitat és mal vista. Quan mostrar-se al món com a catalanoparlant només forma part d'aquesta pluralitat de la qual tothom en parla tan i tan bé.

Arran de la percepció hostil de l'univers català, són moltíssims els casos en què la ciutadania de parla catalana s'ha vist incapacitada a l'hora de reaccionar davant d'aquest conflicte tant emocional com ambiental. I és que l'embat d'aquest intrusisme en la nostra psique ha

Trenta cinc anys de lluita en defensa de la cultura catalana

Propera publicació de Cultura i antifranquisme

Miquel López Crespí

anti Cultura i franquisme

ASSAIG 1984

(Edicions de 1984, una prestigiosa editorial barcelonina, publicarà aquesta setmana el llibre del nostre col·laborador Miquel López Crespí Cultura i antifranquisme. L'important assaig del nostre bon amic analitza aspectes cabdals de la història recent de les Illes i explica l'aferissada lluita en defensa del català i de la llibertat de bona part dels nostres autors, especialment dels escriptors de la generació dels anys setanta).

Vet aquí el títol d'algun dels capítols del llibre: Poesia i lluita antifeixista. Intel·lectuals mallorquins al servei del franquisme. L'escriptor Llorenç Villalonga: un enemic de Catalunya i de l'esquerra. El cinema en els anys cinquanta i seixanta. La Nova Cançó. La influència de Gramsci en l'esquerra. El Congrés de Cultura Catalana a les Illes. Joan Oliver (Pere Quart), Josep M. Llompart, Joan Fuster i el teatre modern. Josep Melià i el nacionalisme mallorquí. La lluita per la independència dels Països Catalans. Gabriel Alomar: el catalanisme socialista. Memòria d'Andreu Nin. Els marxistes illencs. Escriptors dels anys setanta. Pere Capellà (Mingo Revulgo): exemple cabdal d'intel·lectual mallorquí. El règim franquista contra la cultura catalana. Memòria de Salvador Allende. Viatges a l'estranger a la recerca de llibres, discos i revistes antifranquistes. Records de França, Portugal, Itàlia, Irlanda, Anglaterra...Ω

Redacció

deixat seriosament baldada l'autoestima col·lectiva.

De la mà del nou Congrés de Cultura Catalana, ens hem proposat indagar entorn aprenentatges tan nefastos com la renúncia a defensar-se. Viure en aquesta indefensió és tan poc democràtic com el conformisme social.

La catalanitat: una identitat maleïda? és un cicle de tres jornades de psicologia, la segona de les quals, dedicada al desparament après, té Mequinença com escenari el dissabte 13 de maig. El passat 8

d'abril Arenys de Mar fou seu de la primera, que tractà sobre la guerra psicològica. I properament, el dissabte 27 de maig, Fraga acollirà la tercera, que versarà entorn el sentiment de culpabilitat.

Desaprendre és el que ens cal. És a dir, aprendre a desactivar aquesta dinàmica que ens paralitza i ens deixa sense defenses quan som assetjats psicològicament.

I és que encara n'hem d'aprendre molt!

Quim Gibert, psicòleg

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

A l'avanguardia de la defensa del català: el "Comitè de Defensa de S'Arenal de Mallorca"

Juntament amb Josep M. Llompart, Jaume Santandreu, Guillem d'Efak i Biel Majoral, organitzarem el "Comitè de defensa de S'Arenal de Mallorca"

Els elements del PSOE que encapçalaven la campanya contra S'Arenal a finals de l'any 1992 volien silenciar una revista catalana. Per això, quan em trucà en Gracià Sánchez (que actualment dirigeix l'excel·lent publicació en la nostra llengua Puntinformatiu de Pollença) i em llegí el comunicat de solidaritat en favor de Mateu Joan Florit i de la revista represaliada per no rebre publicitat institucional (una forma gens amagada d'anar asfixiant-la), de seguida m'hi vaig afegir.

Uns dies més endavant, juntament amb Josep M. Llompart, Jaume Santandreu, Guillem d'Efak i Biel Majoral, organitzarem el "Comitè de defensa de S'Arenal de Mallorca". Comitè que, durant mesos i mesos, treballà activament per salvar aquesta publicació en català.

En Gracià Sánchez em llegí per telèfon el comunicat ("Als nostres subscriptors, lectors i simpatitzants"), al qual, sense dubtar ni un minut, em vaig adherir.

La declaració que impulsarem, en defensa de la llibertat d'expressió (i que sortí publicada a S'Arenal durant molts mesos juntament amb les fotografies dels impulsors del Comitè) deia així:

"S'Arenal de Mallorca [l'actual Estel] passa per uns moments difícils atès que s'han amuntegat a l'horitzó dues amenaces. Per una part una dura recessió econòmica que afecta amb més intensitat la petita i mitjana empresa mallorquina. Aquest fet, que perjudica també el conjunt de la premsa en general, ha provocat una reducció dels ingressos per publicitat que han estat compensats en gran part per l'augment constant de vendes i de subscriptors. Hi ha emperò una segona amenaça més important. Durant l'any 1992, S'Arenal ha vist retallat en més d'un 95% la publicitat oficial de les institucions a causa de la persecució política de què som víctimes".

La declaració més forta era emperò la del mateix "Comitè de defensa" (Llompart, López Crespi, Santandreu, D'Efak i Majoral) quan, d'un forma valenta, denunciava la caça de bruixes a què era sotmesa la nostra revista

La declaració més forta era emperò la del mateix "Comitè de defensa" (Llompart, López Crespi, Santandreu, D'Efak i Majoral) quan, d'un forma valenta, denunciava la caça de bruixes a què era sotmesa la nostra revista. Signat el 20 de gener de 1993, el manifest en defensa de la llibertat d'expressió deia textualment:

"S'Arenal de Mallorca, el mitjà de comunicació escrit en llengua catalana més popu-

El Comitè de defensa de S'Arenal era format per Llompart de la Peña, Miquel López Crespi, Biel Majoral, Guillem d'Efak i Jaume Santandreu.

lar i de més tirada a Balears, durant el transcurs de l'any 1992 ha vist reduït en més d'un 95% la publicitat institucional a causa de les pressions i gestions, fins i tot parlamentàries, realitzades per gent colonitzadora al servei de l'estat espanyol. S'Arenal de Mallorca és una publicació en llengua catalana fundada l'any 1979, que va sorgir i s'ha mantingut dins una zona difícil d'alta concentració turística i de forta immigració. S'Arenal de Mallorca s'ha caracteritzat per la defensa constant de la llengua de la nostra nació, per constituir una eina puntera en defensa de la nostra identitat nacional, per crear consciència de poble i per defensar les llibertats democràtiques. Els/Les sotasignants sol·licitam a les autoritats públiques que no discriminin S'Arenal en matèria de publicitat institucional i considerem que és injust utilitzar els fons públics com a instrument de coacció per intimidar la llibertat de premsa. Tot demòcrata s'hauria de mobilitzar davant la caixa de bruixes i l'atemptat contra la llibertat d'expressió de què és víctima un mitjà de comunicació que, com S'Arenal, s'ha distingit per acollir les opinions més diferents i per respectar el dret de rèplica. Per tot això, exigim als màxims responsables del Govern Balear, del Consell Insular de Mallorca, dels Ajuntaments etc., que acabin amb aquesta discriminació i que a més no continuïn amb l'imcompliment de l'article 32 de la Llei de Normalització Lingüística que estableix: *Els poders públics de la Comunitat Autònoma donaran suport econòmic als mitjans de comunicació que emprin la llengua catalana de forma habitual*. En una societat normal hauríem fet un 'Aplec d'Amics': En aquests moments, davant la injusta discriminació de què és víctima S'Arenal ens veim obligats a constituir-nos en Comitè de Defensa". I signàvem: Josep M. Llompart, Guillem d'Efak, Miquel López Crespi, Biel Majoral i Jaume Santandreu.Ω

LITERATURA CATALANA

El combat per la història: Núria i la glòria dels vençuts (I)

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Núria i la glòria dels vençuts és la reafirmació d'una literatura capficada en el record del terratrèmol més violent de la nostra història: la lluita contra el feixisme i per la llibertat. Miquel López Crespi n'ha sabut fer un mite, una epopeia, d'aquesta gesta heroica que sorprené tots els pobles del món; per aquesta raó, l'autor, d'un bagatge cultural excepcional, n'ha escrit tres novel·les molt importants: Estiu de foc (Columna Edicions, 1997), L'Amagatall (que l'any 1999 guanyava el prestigiós premi de narrativa "Miquel Àngel Riera") i Núria i la glòria dels vençuts, que acaba d'editar Pagès Editors.

En Miquel, encapçalat a servir aspectes oblidats i silenciats de la història, ha dedicat bona part de la seva vida a lluitar (en els temps més difícils de la dictadura) per la llibertat del nostre poble i, més endavant, en la minsa democràcia pactada que actualment gaudim, a expressar en termes literaris les seves inquietuds ètiques i estètiques: no endebades, Miquel López Crespi, en l'ofici de viure de cada dia, ha atès aquesta cosa tan complicada que és la simbiosi entre vida personal del creador i obra artística.

Influit sens dubte per un ambient familiar que en part procedia de l'esquerra defensora de la llibertat i de la República, per lectures de la literatura catalana i mundial, podem trobar en l'obra de López Crespi els registres culturals més diversos, des de l'eco, la influència perfectament assimilada d'un Pere Calders o una Mercè Rodoreda, fins a l'experimentació kafkiana o de Julio Cortázar, des de Carpentier als brillants relats de la guerra civil russa d'Issak Babel, aquella famosa Cavalleria Roja... En Miquel és un autor que no ha negat mai les seves influències personals o literàries. Ell sap prou bé que només uns falsos i pretesos "genis" d'anar per casa poden inten-

tar fer creure que són aliens a la vida que palpita enmig del carrer, als llibres que han llegit en el transcurs dels anys...

Tota l'obra de Miquel López Crespi (les novel·les, els llibres de memòries i també, no cal negar-ho, el teatre, alguns poemaris...) s'inscriu dins aquesta tasca de reconstrucció del nostre passat més recent: sigui novel·lant la història, en el cas de la creació literària; sigui donant testimoni de fets realment viscuts pel l'autor, en el cas dels llibres referents a la lluita antifranquista. Molt properament ha de sortir al carrer una obra que promet ser polèmica, en el bon sentit de la paraula. Es tracta de Cultura i antifranquisme (publicada per Edicions de 1984) que, pel que hem pogut saber, ajudarà a situar en el seu punt exacte alguns dels falsos mites que, d'una manera bastarda, s'han anat bastint en la nostra cultura. Miquel López Crespi ens vol servir -i ho aconsegueix plenament- emprant la novel·la, el periodisme, l'assaig, un món -i d'aquí el mite vigorós dels herois de la resistència que ell ha anat bastint-, la vida d'una societat oblidada cada dia més per l'amnèsia pactada entre pretesos opositors al règim franquista i darrers gestors del feixisme. Els pactes entre els darrers gestors del règim i els nous aspirants al poder significaven enterrar el passat. Era el preu que els aspirants a sous i poltrones havien de pagar -i pagaren- per a gaudir de certs privilegis. Com han escrit recentment un grup d'historiadors (vegeu el manifest de "Combat per la història: historiadors contra l'oblit imposat per la Transició", revista Illa Crua, març 2000): "Això [la transició] imposava l'oblit deliberat i 'necessari' de tota la història anterior a 1978. Calia reescriure una nova història oficial, donat que les versions franquista i antifranquista ja no servien al nou poder establert, sota una òptica superadora dels antagonismes que van determinar la guerra civil".Ω

Vet aquí les autèntiques protagonistes de les tres darreres novel·les de Miquel López Crespi: les cinc enfermeres catalanes assassinades per les forces anticomunistes il·lenques.

LA NOSTRA CUINA

Cassola del tros

El summum de la dieta mediterrània, a parer meu. Un oncle meu, solter crònic i maniàtic inaguantable, ha sobreviscut llargues temporades menjant només aquest plat i treballant de pagès, sense cap carència de nutrients. El secret és aquest: poca proteïna, una mica de llegum i bastant de verdura.

Ingredients:

Conill, costella de porc, cansalada viada, botifarra crua i botifarra negra, cargols, espinacs, albergínies, patates, mongetes seques cuites, bitxo, oli, sal i aigua.

Preparació:

En una cassola es sofregeix el conill, la costella, la cansalada, la botifarra crua i els cargols, també crus. Quan tot estigui fregit, s'hi afegeix una mica d'albergínia, el pebrot i el tomàquet i es deixa coure.

Quan l'hortalissa és ben cuita, s'hi afegeixen una mica d'aigua, el bitxo, els espinacs i les patates, tot a trossos, i la sal. Es deixa coure fins que les patates estiguin bé. Llavors s'hi afegeix la botifarra negra i les mongetes. Es deixa coure uns minuts més i es serveix.

Fideus roters

Equivalent mallorquí de la cassola del tros. Un roter era qui cultivava una "rota", tros de terra de secà, de poc rendiment.

Ingredients:

Fideus gruixuts, patates, pèsols, ceba, tomàquet, sobrassada, cansalada, cargolins, bitxo, aigua, oli i sal.

Preparació:

Es renten els cargolins i es deixen en aigua. Si es vol que el gust no es noti molt, se'ls dona un bull, posant-les en una olla amb l'aigua freda, i es reserven.

En una cassola, amb una mica d'oli i un pessic de sal, es fregeixen les patates, tallades a daus, rentades i eixugades. Quan són rosses, s'hi tira una mica de sobrassada i la cansalada. En ser fregit el tall, s'hi afegeix la ceba picada i, quan sigui rossa, el tomàquet ratllat i els pèsols. Un cop el tomàquet és cuit, s'hi tira aigua i els cargolins; quan bulli, els fideus, el bitxo i la sal. Així que els fideus estiguin al punt, es treu del foc i es serveix.

Sofrit pagès

És el plat més anomenat de la cuina eivissenca.

Ingredients:

Carns per fer brou, de gallina i de xai, cansalada, botifarra, botifarrons, alls, patates, julivert, arròs, llard, aigua, sal, pebre, pebre vermell, canyella, clavell i safrà.

Preparació:

Amb la carn de gallina i de xai es fa un brou. Mentre es fa, es posa una olla al foc amb una mica de llard i s'hi sofregeixen uns daus de cansalada, unes cabeces d'all senceres i uns bons trossos de sobrassada, de botifarra crua, uns botifarrons, unes patates tallades a daus grossos i una mica de julivert picat. Quan la carn estigui fregida, s'hi posen unes quantes cullerades del brou, la carn de l'olla, cuita, la sal i les espècies. Es va gronxant l'olla fins que les patates siguin cuites i el suc s'ha reduït al mínim. Amb la resta de brou, s'hi bull un arròs per al primer plat.

Cargols a la brutesca (o a la petarrellada)

Ingredients:

Cargols, tomàquets, pebrots envinagrats, ceba tendra, olives arbequines, oli i sal. Alloli per acompanyar.

Preparació:

Es posen els cargols, dejunats i rentats, sobre una llosa o una rajola, de cara cap amunt. Es salen bé, procurant que la sal entri dins les closques i es tapen amb un bon munt de palla i algun branquilló d'olivera. S'hi cala foc i es deixa cremar completament. Mentre, es prepara una amanida amb el tomàquet, la ceba i el pebrot, trossets, i les olives, que s'amaneix amb oli i sal. Per menjar-los, es treu el cargol, després de bufar-li la cendra, es suca en alloli i es va acompanyant d'amanida.

Cargols amb catxapanda

Ingredients:

Cargols, tupí de porc (si no se'n té, pernil), ceba, tomàquet madur, pebrot vermell, albergínia, all, bitxo, farigola, llorer, orenga, romaní, sucre, sal i aigua.

Preparació:

Es posen els cargols, dejunats i rentats, amb les herbes i sal, en una olla amb aigua freda i es deixen bullir durant un quart. En una cassola amb un bon raig d'oli, es posa a fregir la ceba, tallada pel llarg i després el pebrot, trossetat i, finalment, l'albergínia, també trossetada i lleugerament ensucrada. Quan comença a tenir color, s'hi afegeix el tomàquet ratllat i es deixa confitar bé, fins que hagi perdut l'aigua. Llavors s'hi tiren els cargols, escorreguts, un raig d'aigua i una bona cullerada de porc del tupí, a trossos, amb el seu oli; es tapa la cassola i es deixa ofegar durant un quart d'hora més.

Cargols a la llauna

Ingredients:

Cargols, all, julivert, oli, sal i pebre negre. Alloli per acompanyar.

Preparació:

Es posen els cargols, dejunats i rentats, sobre les llaunes, de cap per amunt. S'amaneixen amb una picada ben fina d'all, julivert, oli, un bon pessic de sal i pebre negre. Es posen les llaunes sobre el caliu i es deixen coure, sense que quedin secs. Es mengen sucant-los amb alloli.

Farcellets de col

Ingredients:

Fulles de col, carn de vedella, carn de porc, una mica de foie gras, alls, julivert, ceba, tomàquet madur, ametlles torrades, carquinyolis, safrà, brou de l'escudella, farina, un ou, sal, pebre negre, una fulla de llorer, oli i aigua.

Preparació:

En una olla amb aigua bullint, s'escalden les fulles de col, senceres. Després, s'escorren bé i es deixen refredar.

Es piquen la carn de vedella, la de porc, uns quants grans d'all i uns brots de julivert. S'amaneixen amb sal, pebre i una mica de foie gras i es barreja bé. Amb cada fulla de col s'embolica un bon grapat d'aquest farciment. Després, es passen per ou batut i s'enfarinen bé els farcellets. Es fregeixen amb oli, procurant que no es cremi ni l'oli ni els farcellets i es reserven.

En una cassola amb oli i un pessic de sal, es fregeix la ceba picada, fins que sigui ben rossa i s'hi afegeix, llavors, el tomàquet trinxat. Quan el tomàquet sigui ben cuit, s'hi posa una mica de brou i una fulla de llorer, i se li fa arrencar el bull. Llavors, es redueix el foc al mínim, s'hi posen els farcellets i es tapa la cassola.

En un morter, es piquen uns quants alls, unes ametlles torrades, un parell de carquinyolis i un pessic de safrà. Quan estigui ben picat, s'afegeix a la cassola, procurant que la picada es dissolgui bé en el brou. Es tomben els farcellets, es deixen coure uns quinze minuts més i ja es pot treure del foc i servir.

Bunyols de bacallà

Ingredients:

Bacallà salat esqueixat, farina, ou, all, julivert, pinyons, pebre negre, sal, cervesa i oli.

Preparació:

Es dessala el bacallà esqueixat, durant unes quantes hores i s'escorre, esprement-lo bé.

Llavors, es passa per la picadora, fins a fer-ne una pasta. Es posen, en un cassó, uns quants grapats de farina, el bacallà picat, una mica d'all i julivert picat, un petit grapat de pinyons, un rovell d'ou, sal, una mica de pebre negre i un raig de cervesa. Es treballa amb l'espàtula fins que no faci grumolls. Per tenir la consistència convenient, cal que el regalim de l'espàtula s'aguanti uns moments a la superfície; si no s'hi aguanta, si afegeix una mica de farina, si s'hi aguanta massa, una mica de cervesa. Es bat la clara a punt de neu i es barreja amb la pasta, remenant-ho suaument amb l'espàtula. En una fregidora amb l'oli calent, però sense que es cremi, es fregeixen els bunyols. Es formen agafant una cullerada sopera de pasta i fent-la caure a l'oli amb una cullereta de postres. Quan són cuits d'una banda, se'ls dona la volta amb l'escumadora i quan són cuits de l'altra, es posen a escórrer a la reixa de la fregidora.

"Tothom té la seva creu".
 "La processó és molt llarga i el ciri molt curt".
 "La llei de l'embut: per a tu l'ample i per a mi l'agut".
 "A enemics grans, vergonyes i fams".
 "Qui sembla vents, recull tempestes".
 "Tots els camins plans tenen algun barranc".
 "Al millor caçador se li escapa una llebra".
 "Al millor nedador se l'emporta el riu".
 "La sort no és de qui la busca sinó de qui la troba".
 "Entre el bé i el mal no hi ha ni el cantell d'un ral".
 (Refrans catalans)
 "Hom no pot pas crear experiència. Cal patir-la".
 (Albert Camus, escriptor existencialista francès, 1913-1960)
 "L'experiència és a sovint allò que hom ateny quan esperava alguna altra cosa".
 (Autor desconegut)
 "Los fets de Déu són escurs,/ pus que la nit escura;/ en Déu és que hom poc dur(i),/ e ço que Déu vol dura;/ cap fet no és segur/ si Déu no l'assegura/ bo és que hom bé procur(i),/ mas sens Déu poc val cura;/ car on pus m'aventur,/ més trob desventura,/ e no pusc los mals dur:/ tant m'és fortuna dura".
 (El capellà de Bolquera, 1ª meitat s.XIV)

Experiència i dolor

"L'experiència no és pas allò que ens passa; és allò que fem amb el que ens passa".
 (Aldous L. Huxley, escriptor anglès, 1894-1963)
 "L'experiència és el nom que tothom dona a les pròpies errades".
 (Oscar F.O.W. Wilde, escriptor irlandès, 1854-1900)
 "Les experiències més profitoses són sempre les pitjors".
 (Thornton Niven Wilder, escriptor estado-unidenc, 1897-1975)
 "Cada fracàs ensenya a l'home quelcom que li cal aprendre".
 (Charles John Huffam Dickens, escriptor anglès, 1812-1870)
 "He après a través de la meua amarga experiència una suprema lliçó: a contenir la ira, car igual com el calor esdevé energia, així la nostra ira, dominada, pot esdevenir una força capaç de fer moure el món".
 (Mohandas Karamchand "Mahatma" Gandhi, el major separatista i nacionalista anticolonial de la història, 1869-1948)
 "Si podeu aprendre dels cops durs, també podeu aprendre dels tocs suaus".
 (Carolyn Kenmore, a "Maniquí, ma vida com a model")
 "En amargar la teua existència/
 Del teu cor en dany,
 Ja t'ensenyarà aquesta ciència/

El llibre de l'Experiència,
 Pàgina del Desengany".
 (Ramon de Campoamor, poeta foraster, governador civil de Castelló de la Plana, 1817-1901)
 "Ningú no pot brunyir cap gemma si no l'esporga, ni ningú es féu perfecte sens assaigs previs".
 (Proverbi xinès)
 "Allò pitjor de la presó és romandre tancat amb si mateix".
 (Nelson Mandela, President de la nova Sud-àfrica i dirigent del Congrés Nacional Africà empresonat durant quasi 30 anys pels colonitzadors)
 "Potser sia menester que algú gosi ensenyar-los a guaitar la desfeta cara a cara, a explicar-los que, per a aixecar-se, cal admetre, primer, que hom és caigut a terra".
 ("Lleó l'africà", Amin Maaluf)
 "Allò que forma la nostra sort no és pas el que experimentem, sinó la manera de sentir-lo".
 (Marie von Ebner-Eschenbach, escriptora morava, 1830-1916)
 "Val més un esbazer d'experiència que tot un forest d'advertències".
 (James Russell Lowell, poeta i crític estado-unidenc, 1819-1891)
 "La majoria dels homes utilitzen la primera part de llur vida per a fer miserable l'altra part".
 (Jean de La Bruyère, escriptor moralista francès, 1645-1696)
 "Viure en societat sempre ens doldrà".
 (Fernando Savater, filòsof basc espanyolista contemporani). Ω

RECORDA

Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent

EL PAÍS HO NECESSITA

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
 Adreça .....
 .....C.P.....
 Població.....
 C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 4.000 PTS (24,04 euróns)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa .....
 Adreça .....
 Núm. entitat .....Núm. sucursal .....
 Compte núm. ....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
 Apartat de Correus 124
 07600 s'Arenal de Mallorca**

Es desordre va augmentant

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

S'ha estesa sa dolentia,
 A dins Mallorca, es pot dir,
 Es mando ho vol així,
 Rebentant s'economia.
 Cada dia s'anuncia,
 Sa policia augmentar,
 Cavalls i motos comprar,
 Per vigilar nit i dia.

Ara s'ha posat de moda,
 El jove, moto comprar,
 Per anar a passejar,
 Aquesta és sa nova escola.
 Per dins el poble fan prova,
 Amb dos que hi van colcant,
 Es casc van ells descuidant,
 De dia fan, ells fan sa prova.

Als dotze anys, quan los tendran,
 Els padrins, per contentar,
 Els néts volen alegrar
 Pensen que els estimaran.
 Segur, amb tota aquesta gent nova,
 Que ha venguda, i són estranys,
 No tenim segurs es panys,
 Ni barra darrera porta.

Vaja un món canviat,
 Que aquest nou ordre ha duit,
 Es benestar mos ha fuit,
 Ningú ho havia esperat.
 Es lladre tant ha augmentat,
 Es desordre és general,
 Només val es capital,
 Viu molt bé, s'autoritat.

S'autoritat ha augmentat,
 Es molt grossa sa plantilla,
 Ella mateixa s'aplica,
 Es sou ella s'ha augmentat.
 Per això han carregat,
 En aquell que tendrà casa,
 Que quan plou allà s'amaga,
 No el planyen s'hi s'ha banyat.

Un pressuposts elevats
 Ja podem pronosticar,
 Presons noves aixecar,
 Per dur-hi tots els drogats.
 Els lladres tan augmentats,
 I també els estafadors,
 Que arrepleguen milions,
 Del mode més descarat.

Els viuen com a senyors,
 A dins ses presons modernes,
 Se consideren llibertes,
 Lladres i estafadors.
 Piscines de alts valors,
 Allà no res pot mancar,
 Gran patis per passejar,
 I un llit per sos amors.

Sa truita se girarà,
 No saben en quin moment,
 Però se te ben present,
 Tot obra que avui se fa.
 Aquell que bon temps passà,
 Que va donar llenderades,
 Ses presons per ell muntades,
 Serviran per ell estar. Ω